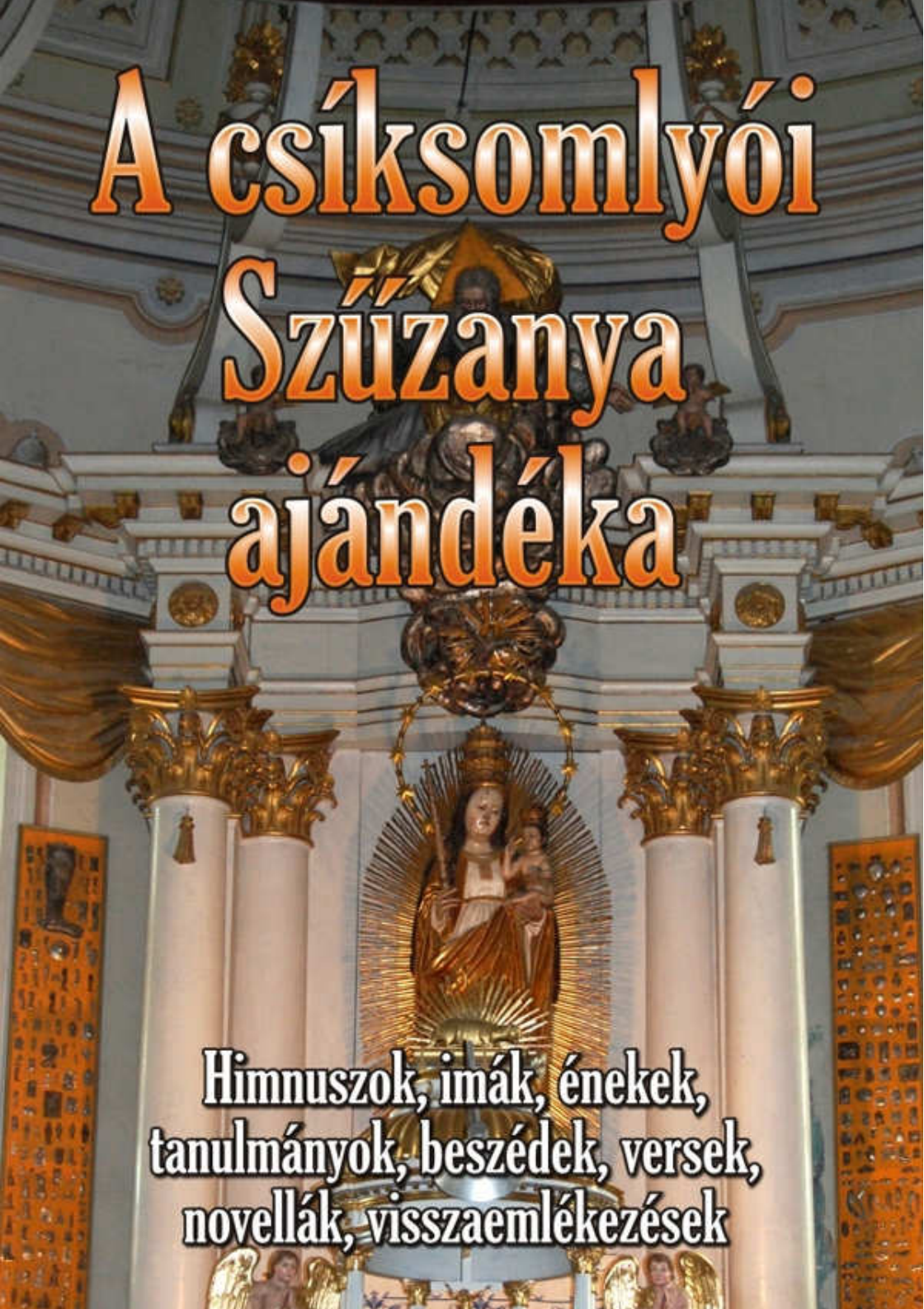

A csíksomlyói Szűzanya ajándéka

The background of the image is a photograph of a highly ornate religious sculpture, likely the 'Szűzanya' (Virgin Mary) mentioned in the text. The sculpture is set within a grand, classical-style architectural niche. It features a central figure of the Virgin Mary holding the Christ Child, surrounded by a radiant halo. Above them is a more complex, possibly angelic or saintly figure, also adorned with gold. The entire scene is framed by white columns with elaborate golden capitals and decorative moldings. The lighting is warm, highlighting the golden elements of the sculpture.

Himnuszok, imák, énekek,
tanulmányok, beszédek, versek,
novellák, visszaemlékezések

ERDÉLYI GONDOLAT
MŰVELŐDÉSI KISKÖNYVTÁR

**A Csíksomlyói Szűzanya
ajándéka**

A borító fotóját
Beke Sándor-Olivér
készítette

A Csíksomlyói Szűzanya ajándéka

**Himnuszok, imák, énekek,
tanulmányok, beszédek, versek,
novellák, visszaemlékezések**

**Összeállította
és közléteszi:
Beke Sándor**

**Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
Székelyudvarhely 2010**

AZ ERDÉLYI GONDOLAT
SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

BEKE SÁNDOR (igazgató)
BRAUCH MAGDA
CSEKE GÁBOR
CSEKE PÉTER
CSIRE GABRIELLA
FODOR SÁNDOR
GÁBOR DÉNES
JANCSIK PÁL
NAGY PÁL
P. BUZOGÁNY ÁRPÁD
PÉNTEK JÁNOS

© Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, 2010

A borítót
Beke Sándor-Olivér
tervezte

ISBN 978-606-534-019-0

*A csíksomlyói búcsú
nemzeti imái*

Csíksomlyói Mária-siralom*

(Ősi székely himnusz)

Ó én édes jó Istenem,
Oltalmazóm, segedelmem,
Vándorlásban reménységem,
Ínségemben lágy kenyerem.

Vándor fecske sebes szárnyát,
Vándorlegény vándorbotját,
Vándor székely reménységét,
Jézus, áldd meg Erdély földjét.

Vándor fecske hazatalál,
Édesanyja fészkére száll,
Hazajöttünk, megáldott a
Csíksomlyói Szűz Mária.

*Ezt az 1350 körül keletkezett Mária-éneket Bartók Béla jegyezte le a Csíki-medencében. A katolikus székelyek éneklik a csíksomlyói Máriához.

Boldogasszony anyánk*

(Régi magyar himnusz)

Boldogasszony anyánk,
Régi nagy patrónánk,
Nagy ínségben lévén
Így szólít meg hazánk:
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!

Nyisd fel az egeket
Sok kiáltásunkra,
Anyai palástod
Fordítsd oltalmunkra!
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!

Kegyes szemeiddel
Tekintsd meg népedet,
Segéld meg áldásra
Magyar nemzetedet!
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!

Mert sírnak, zokognak
Árváknak szívei,
Hazánk pusztulásán
Özvegyek lelkei.

Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!

Vedd el országunkról
Ezt a sok ínséget,
Kikben torkig úszunk,
S nyerj régi épséget.
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!

Irtsd ki, édes anyánk,
Az eretnekséget,
Magyar nemzetedből
A hitetlenséget!
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!

Hogy mint isten anyját
Régen tiszteltenek,
Úgy minden magyarok
Most is dicsérjenek.
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!

Tudod, hogy Szent István
Örökségben hagyott,
Szent László király is
Minket reád bízott.
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!

Fiad ellen sokat,
Megvalljuk, vétettünk.
De csak imádj értünk:
Hozzája megtérünk.
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!

Jézus fiad előtt
Könyörögj érettünk,
Mert ha nem cselekszed,
Egy lábíg elveszünk.
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról.

*Magyarországi 18. századi néphimnusz, vallásos dal, a magyar katolikusság egyik legkedvesebb éneke. Szent Istvánhoz és Szűz Mária — Magyarország védőszentje — vallásos kultuszához kapcsolódik. A verset Lancsics Demeter pannonhalmi bencés szerzetes írta. 1793-ban „nationalis cantitio” — nemzeti ének.

Szent István Királyhoz*

Ah hol vagy magyarok tündöklő csillaga,
Ki voltál valaha országunk istápjá!
Hol vagy István király? Téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben teelőtted sírván.

Rólad emlékeztén csordulnak könnyei,
Búval harmatoznak szomorú mezei.
Lankadnak szüntelen vitézlő karjai,
Nem szűnnek iszonyú sírástól szemei.

Virágos kert vala híres Pannónia,
Mely kertet öntöze híven Szűz Mária.
Kertésze e kertnek István király vala:
Behomályosodott örvendetes napja.

Előtted könyörgünk, bús magyar fiaid,
Hozzád fohászkodunk árva maradékid.
Tekints, István király, szomorú hazádra,
Fordítsd szemeidet régi országodra.

Reménységünk vagyon benned s Máriában,
Mint magyar hazánknak hív királynéjában.
Még éltedben minket ennek ajánlottál,
És szent koronáddal együtt feláldoztál.

*Kölcsey Ferenc *Hymnusa* előtt a katolikus magyarság — a *Boldogasszony anyánk* mellett — közismert néphimnusa. A XVI. században keletkezett himnusz szerzője ismeretlen.

Kölcsey Ferenc

Hymnus,

a magyar nép zivataros századaiból

Isten, áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyújts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Bal sors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Megbűnhődte már e nép
A multat s jövődőt!

Őseinket felhozád
Kárpát szent bércére,
Általad nyert szép hazát
Bendegúznak vére.
S merre zúgnak habjai
Tiszának, Dunának,
Árpád hős magzatjai
Felvirágoznak.

Értünk Kunság mezein
Ért kalászt lengettél,
Tokaj szőlővesszein
Nektárt csepegtettél.
Zászlónk gyakran plántálád
Vad török sáncára,

S nyögte Mátyás bús hadát
Bécsnek büszke vára.

Hajh, de bűneink miatt
Gyúlt harag kebledben,
S elsújtád villámidat
Dörgő fellegedben,
Most rabló mongol nyilát
Zúgattad felettünk,
Majd töröktől rabigát
Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
Ozman vad népének
Vert hadunk csonthalmain
Győzedelmi ének?
Hányszor támadt tenfiad
Szép hazám kebledre,
S lettél magzatod miatt
Magzatod hamvvedre?

Bújt az üldözött s felé
Kard nyúl barlangjában,
Szerte nézett, s nem lelé
Honját a hazában.
Bércre hág és völgybe száll,
Bú s kétség mellette,
Vérözön lábainál,
S lángtenger fölette.

Vár állott, most kóhalom,
Kedv s öröm röpkedtek,
Halálhörgés, siralom
Zajlik már helyettek.
S ah, szabadság nem virúl
A holtnak véréből,
Kínzó rabság könnye hull
Árvánk hó szeméből!

Szánd meg Isten a magyart
Kit vészek hányának,
Nyújts feléje védő kart
Tengerén kínjának.
Bal sors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Meggünhődte már e nép
A multat s jövőndőt!

Cseke, 1823. január 22.

Vörösmarty Mihály

Szózat

Hazádnak rendületlenül
Légy híve, oh magyar;
Bölcsőd az s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.

Ez a föld, melyen annyiszor
Apáid vére folyt;
Ez, melyhez minden szent nevet
Egy ezredév csatolt.

Itt küzdtenek honért a hős
Árpádnak hadai;
Itt törtek össze rabigát
Hunyadnak karjai.

Szabadság! itten hordozák
Véres zászlóidat,
S elhulltanak legjobbjaink
A hosszú harc alatt.

És annyi balszerencse közt,
Oly sok viszály után,
Megfogyva bár, de törve nem,
Él nemzet e hazán.

S népek hazája, nagy világ!
Hozzád bátran kiált:
„Egy ezredévi szenvedés
Kér éltet vagy halált!”

Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiába onta vért,
S keservben annyi hű kebel
Szakadt meg a honért.

Az nem lehet, hogy ész, erő,
És oly szent akarat
Hiába sorvadozzanak
Egy átoksúly alatt.

Még jóni kell, még jóni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
Száz ezrek ajakán.

Vagy jóni fog, ha jóni kell,
A nagyszerű halál,
Hol a temetkezés fölött
Egy ország vérben áll.

S a sírt, hol nemzet sűlyed el,
Népek veszik körül,
S az ember millióinak
Szemében gyászkönny ül.

Légy híve rendületlenül
Hazádnak, oh magyar:
Ez éltetőd, s ha elbukál,
Hantjával ez takar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.

(1836)

Székely himnusz*

(Az eredeti szöveg)

Ki tudja merre, merre visz a végzet
Göröngyös úton, sötét éjjelen.
Segítsd még egyszer győzelemre néped,
Csaba király, a csillagösvényen.

Maroknyi székely porlik, mint a szikla
Népek harcától zajló tengeren.
Fejünk az ár ezerszer elborítja,
Ne hagyd el Erdélyt, Erdélyt Istenem!

*Szövegét írta Csanády György (Székelyudvarhely, 1895. február 23. — Budapest, 1952. május 3) 1921-ben.
Zenéjét szerezte Mihalik Kálmán (Oravicabánya, 1896. február 21. — Szeged, 1922. szeptember 6).

Székely himnusz

(A közzsájon forgó változat)

Ki tudja merre, merre visz a végzet
Göröngyös úton, sötét éjjelen.
Vezesd még egyszer győzelemre néped,
Csaba királyfi, csillagösvényen.

Maroknyi székely porlik, mint a szikla
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk!

Székely himnusz

(Hosszú változat I.)

Ki tudja merre, merre visz a végzet,
Göröngyös úton, sötét éjjelen.
Segítsd még egyszer győzelemre néped,
Csaba királyfi csillagösvényen!

Maroknyi székely porlik, mint a szikla,
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk!

Ameddig élünk, magyar ajkú népek,
Megtörni lelkünk nem lehet soha,
Szülessünk bárhol, Földünk bármely
pontján,
Legyen a sorsunk jó vagy mostoha!

Maroknyi székely porlik, mint a szikla,
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk!

Keserves múltunk, évezredes balsors,
Tatár, török dúlt, labanc rabigált.
Jussunk e honban, magyar-székelyföldön
Szabad hazában éljünk boldogan!

Maroknyi székely porlik, mint a szikla,
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk!

Ki tudja innen merre visz a végzet,
Országhatáron, óceánon át.
Jöjj hát királyunk, itt vár a te néped,
Székely nemzeted, Kárpát-bérceken.

Maroknyi székely porlik, mint a szikla,
Háborgó szélben, zúgó tengeren,
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk!

Édes Szűz Anyánk, könyörögve kérünk,
Mentsd meg e népet, vérző nemzetet,
Jussunk e honban, magyar-székelyföldön
Szabad hazában éljünk boldogan.

Maroknyi székely porlik, mint a szikla,
Haláligában meggyötörten él,
Szemünk a korbács százszor eltalálja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk!

Székely himnusz

(Hosszú változat II.)

Ki tudja merre, merre visz a végzet
Göröngyös úton, sötét éjjelen.
Vezesd még egyszer győzelemre néped,
Csaba királyfi csillagösvényen.

Maroknyi székely porlik, mint a szikla
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk.

Ameddig élünk, magyar ajkú népek,
Megtörni lelkünk nem lehet soha.
Szülessünk bárhol, földünk bármely
pontján,
Legyen a sorsunk jó vagy mostoha.

Maroknyi székely porlik, mint a szikla
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk.

Keserves múltunk, évezredes balsors,
Tatár, török dúlt, labanc rabigált,
Jussunk a honban magyar-székelyföldön
Szabad hazában élni boldogan.

Maroknyi székel porlik, mint a szikla
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk.

*Már másfél ezer év óta Csaba népe
Sok vihart élt át, sorsa mostoha.
Külső ellenség jaj, de gyakran tépte,
Nem értett egyet otthon sem soha.*

Maroknyi székel porlik, mint a szikla
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk.

*Hős szabadságát elveszté Segesvár,
Mádéfalvára fájón kell tekints,
Földed dús kincsét népek élék s dúlják,
Fiaidnak sokszor még kenyérre sincs.*

Maroknyi székel, porlik mint a szikla
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja,
Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk.

Kiegészítés
a
Székely himnusz
*hosszú változatához**

Kigyúlt a mennybolt, zeng a hadak útja,
Csaba királyfi nézi táborát.
Szűnik az átok, kiapadt a kútja,
Szívünkön égi öröm lángol át.

Hiába dúlt már gyűlöletnek árja,
Megáll a szikla, nem porlik tovább,
Imánk az Istent újra megtalálja,
Köszönts ma népem üdvös hajnalát!

*Szövegét írta: Papp Gábor, művészettörténész.

Boldogasszony Anyánk

*Bocskor János csíkszentléleki kántor
1716–39 közötttről származó
kéziratos gyűjteményéből*

Boldogasszony Anyánk, régi nagy Pátrónánk,
Ínségben levőkhöz, szólalj meg mihozzánk!
Magyarországról, édes hazánkról,
Ne felejtkezzél el árva magyarokról!

Sírnak és zokognak árváknak szemei,
Hazánknak romlásán felettébb szívei.
Magyarországról, édes hazánkról,
Ne felejtkezzél el árva magyarokról!

Kegyes szemeiddel nézzed híveidet,
Indítsd áldásodra magyar nemzetedet.
Magyarországról, édes hazánkról,
Ne felejtkezzél el árva magyarokról!

Térítsd, Édesanyánk, buzgó kéréseddel
Az eretnekséget, te könyörgéseddel.
Magyarországról, édes hazánkról,
Ne felejtkezzél el árva magyarokról!

Szent István atyánkkal értünk esedezzél.
Jézusnál, Fiadnál rólunk emlékezzél,
Magyarországról, édes hazánkról,
Ne felejtkezzél el árva magyarokról!

Hogy akik tégedet régen tiszteltetnek,
Te dicséretedre visszatérhessenek,
Magyarországról, édes hazánkról,
Ne felejtkezzél el árva magyarokról!

Add, kik fáradságunk nem szántuk nevedért,
Szent Fiaid áldását vegyük el kedvedért,
Magyarországról, édes hazánkról,
Ne felejtkezzél el árva magyarokról!

Csángó himnusz

Csángó magyar, csángó magyar,
Mivé lettél, csángó magyar.
Ágról szakadt madár vagy te,
Elvettette, elfeledve.

Egy pusztába telepedtél,
Melyet országnak neveztl.
De se országod, se hazád,
Csak az Úristen gondol rád.

Idegen nyelv béborítja nyom,
Olasz papocskák nyakadon.
Nem tudsz énekelni, gyónni,
Anyád nyelvén imádkozni.

Én Istenem, mi lesz velünk?
Gyermekeink, s mi elveszünk!
Melyet apáink őriztek,
Elpusztítják szép nyelvünket!

Halljuk, áll még Magyarország,
Úristenünk, te is megáldd!
Hogy rajtunk könyörüljenek,
Elveszni ne engedjenek.

Mert mi is magyarok vagyunk,
Még Ázsiából szakadtunk.
Úristen, sorsunkon segíts,
Csángó magyart el ne veszítsd!

*A csíksomlyói búcsú
imái*

A csíksomlyói kegyhely köszöntése, amikor először pillantják meg a kegyhelyet

Szívem mélyéből köszöntelek, dicsőséges szent hely, hol az Isten, a boldogságos Szűzanya közbenjárása szent kegyelmeit és áldását adja nekünk, szegény földi zarándokoknak. Üdvözlégy, szent hajlék, melyben oly sok bűnös nyert már kegyelmet, sok beteg kapta vissza testi egészségét, részesült meghallgatásban, vigasztalásban! Íme, alázatos szívvel, égő buzgósággal közeledem Hozzád. Szent áhítattal várom, hogy küszöbödöt átlépjem, ó, kedves hajlék. Reményemet a jóságos menygye Atya irgalmába, Jézus Krisztus érdemeibe, a Szentlélek megvilágosító kegyelmébe és a boldogságos szűz Mária szeretetteljes szívébe helyezem.

Legyen számomra és valamennyiünk részére a lelki megújulás bőven áradó forrása a Boldogságos Szűz csíksomlyói trónja előtti tisztelgésünk! Ámen.

Ima a csíksomlyói Szűz Máriához

Üdvözlégysz Csíksomlyói szentséges Szűz Mária, keresztény híveidnek Segítő Anyja!

Íme, kegyszobrod előtt térdelve mély alázattal mutatom be tiszteletemet és hódolatomat.

Te általad ajánlom fel magamat Istennek, és remélem, hogy általad elnyerem mindazokat a kegyelmeket, amelyekre oly nagy szükségem van!

Irgalmas Jó Anyám, tekintsd reám, fogadj engem anyai jóságoddal és megértésseddel!

Bizalommal jöttem ide, mint édesanyámhoz, hatalmas pártfogómhoz, életem vezércsillagához.

Végysz anyai oltalmadba, és nyújtsd felém kezedet, mely engem gyámolítson, vezessen és oltalmazzon!

Hallgasd meg buzgó kérésemet, segíts minden ügyemben, vigasztalj szenvedésemben, ments meg a bűnre vezető kísértésektől, légy betegségemben ápolóm és halálomkor vigasztalóm!

A te kegyes oltalmadba ajánlom nemcsak önmagamat, hanem szüleimet, testvéreimet, rokonaimat, barátaimat, jótevőimet és mindazokat, akikért imádkozni tartozom.

Nyerd meg mindnyájunk számára a Mennyei Atya irgalmát és az Úr Jézus szeretetét és a Szentlélek kegyelmét, hogy testben-lélekben megszentülve éljünk e világon, holtunk után pedig Vele együtt örvendezzünk az örök boldogságban!

Csíksomlyói Segítő Szűz Mária, könyörögj érettünk!

Millenniumi ima

Urunk Istenünk, Szent Fiad Jézus Krisztus által meghívtad ezer évvel ezelőtt főegyházmegyénk népét a te dicsőséges neved ismeretére. Hálatelt szívvel mondunk köszönetet ezért az ezer esztendőért és annak sok lelki ajándékáért. Hála neked a szentéletű világi és egyházi vezetőkért, a példaadó szentjeinkért, boldogjainkért. Hála neked azért, hogy a sok nehézség és megpróbáltatás ellenére is megmaradhattunk hitünkben és nemzetiségünkben. Buzgón kérünk, hogy továbbra is állj mellettünk. Segíts minket, hogy mindig kitartsunk melletted, hűségesek lehessünk nagy szeretetedhez.

Isten dicsőséges Anyja, Nagyasszonyunk Mária első szent Királyunk felajánlása nyomán hatalmas szósólónk voltál Szent Fiadnál a letűnt századok folyamán.

Ti is főegyházmegyénk védőszentjei: Szent Mihály főangyal és Szent László király, valamint Pongrácz Szent István és Apor Boldog Vilmos, esedezetek érettünk a mi Urunk Jézus Krisztusnál. Ámen.

Isten, hazánkért...

Isten, hazánkért térdelünk elődbe.
Rút bűneinket jószággal főd be.
Szent magyaroknak tiszta lelkét nézzed,
Érdemét idézzed.

István királynak szíve gazdagságát,
Szent Imre herceg kemény tisztaságát,
László királynak vitéz lovagságát,
Ó, ha csak ezt látnád!

Szent Erzsébetből hős szeretet árad.
Margit imái vezekelve szállnak.
Minket hiába, Uram, ne sirasson
Áldott Boldogasszony.

Ránk, bűnösökre minden verés ráfér,
De könyörögnek ők tépett hazánkért.
Hadd legyünk mink is tiszták, hősök,
szentek:
Hazánkat így mentsd meg!

Hiszek egy Istenben

HISZEK AZ EGY ISTENBEN,
mindenható Atyában,
mennynek és földnek,
minden láthatónak
és láthatatlannak Teremtőjében.
Hiszek az egy Úrban,
Jézus Krisztusban,
Isten egyszülött Fiában,
aki az Atyától született
az idő kezdete előtt;
Isten az Istentől,
Világosság a Világosságtól,
valóságos Isten a valóságos Istentől.
Született, de nem teremtmény,
az Atyával egylényegű;
és minden általa lett.
Értünk emberekért,
a mi üdvösségünkért,
leszállott a mennyből.
Megtestesült a Szentlélek erejéből
Szűz Máriától és emberré lett.
Poncius Pilátus alatt értünk
keresztre feszítették,
kínhalált szenvedett és eltemették.
Harmadnapra föltámadott
az Írások szerint,
fölment a mennybe,

ott ül az Atyának jobbján,
de újra eljön dicsőségben,
ítélni élőket és holtakat,
és országának nem lesz vége.
Hiszek a Szentlélekben,
Urunkban és éltetőnkben,
aki az Atyától és a Fiútól származik;
akit éppúgy imádunk és dicsőítünk,
mint az Atyát és a Fiút.
Ő szólt a próféták szavával.
Hiszek az egy, szent,
katolikus és apostoli
Anyaszentegyházban,
vallom az egy keresztséget
a bűnök bocsánatára.
Várom a holtak föltámadását,
és az eljövendő örök életet. Ámen.

Könyörgés

Urunk, Istenünk! Te megdicsőítetted Szűz Máriát, a te Fiad édesanyját, és csíksomlyói szentélyét az áldás városává tetted. Közbenjárására szabadíts meg minket minden rossztól, ami a földön fenyeget, és add meg nekünk a múlhatatlan örömet az égben. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön — örökké. Ámen.

Felajánló könyörgés

Urunk, Istenünk! Fogadd el a felajánlott áldozatot, és hallgasd meg néped könyörgését. Add meg a Boldogságos Szűz Mária, a te Fiad édesanyjának a közbenjárására, hogy egyetlen itt elhangzó ígéret se legyen hiábavaló, és minden kérés meghallgatásra találjon. Krisztus, a mi Urunk által.

Áldozás utáni könyörgés

Jóságos Istenünk! Megünnepeztük az áldozati lakomát, hittel magunkhoz vettük a te Fiad testét és véréét. Jézus édesanyjának, Máriának közbenjárására add nekünk irgalmadat ezekben az időkben, és erősítsd meg bennünket az eljövendő dicsőség reményében. Krisztus, a mi Urunk által.

Ima a székely népért

Óh, csodatevő szent Szűz, Istennek Anyja, Mária! Csodálatos szobrod előtt oly sokan nyerték vissza testi egészségüket, és nyertek lelki gyógyulást. Évszázadok óta bizalommal sereglik hozzád a székelység a csapások idején úgy, mint a béke és a jólét napjaiban. Pártfogásod és közbenjárásod segítette harcra elődeinket a pogánysággal vívott nehéz küzdelmekben, amikor elszántan védte a katolikus vallást, hitét. Örömmel siettem ide, a csíksomlyói búcsújáró helyre, hogy gyermeki tiszteletemet bemutassam, szívemet előtted kitárjam.

Óh, kegyelmek Anyja, Székelyek Nagyaszonnya! Tekints kegyelmesen sokat szenvedett, sok segítséget megélt hű gyermekeidre! Adj a Székelyföld határait áldást! Gyermekei legyenek dolgozók, becsüljék meg a munkát, törekedjenek az erényes és istenes életre, harcoljanak az igazságért, józansággal ítéljék meg a világ dolgait!

Anyai védőszárnyaid oltalmába ajánlom székely népünk zsongóját, a tanuló ifjúságot. Segítsd őket, hogy téged tisztelő fiaiddá legyenek, katolikus Egyházunknak, a szülőföld szeretetének szellemében érjenek felnőtté!

Tartsd meg a szülőföldhöz és annak valóságához való ragaszkodást azon testvéreinkben is, akik a nehéz megélhetéssel küzdve idegenbe vándoroltak; vezérelj őket vissza az édes szülőföld kebelébe!

Szentséges Nagyasszonyunk! Tartsd meg a székely népben az ősi tiszta erkölcsöket és a valláshoz való tántoríthatatlan ragaszkodást, hogy méltó fiai legyenek a te szent Fiadnak, a mi Urunk Jézus Krisztusnak! Ámen.

Székely miatyánk

Mi atyánk, ki a mennyekben vagy,
Kitől jön élet és halál,
Hívó szavunk Tehozzád szárnyal,
És vigaszra csak ott talál.

Nagyobbak voltunk minden népnél,
Ha meghalunk is — úgy halunk,
Hogy az egész föld minden népe
Megkönnyezi ravatalunk.

A Te neved megszenteltessék,
E nép mindig benned bízott,
Te székely Isten, félünk Téged,
Bár sújtva sújt ostorod.

Atyánk, bár itt van a halálunk,
Büszke lelkünk nem kesereg,
Bár sorsunk meg nem érdemeltük,
Megszenteltessék a Neved.

Oh, jöjjön el a te országod,
Add, hogy még boldogok legyünk,
Add, hogy még egyszer ránk nézzen
A mi szent Hargita hegyünk.

Add, hogy még egyszer legyen boldog
Székelyhon minden hű fia,
Add, hogy még felvirradjon egyszer
Ez a bús, gyászos éjszaka.

A Te akaratod legyen meg,
Hogy ha már minket elhagyál,
Ha fohászunk már meg nem hallod,
Ha a sorsunk egy hős halál.

De engedd meg, hogy kis fiunknak,
Kiért a szívünk vérezett,
Virradjon Erdély hegyein,
Egy dicső, székely kikelet.

Ne vígy minket a kísértésbe,
Ne higgyük, hogy hiába volt,
Hogy annyi szörnyű ütközetben
Mindig csak székely vére folyt.

Ne add, hogy Benned is csalódjunk,
Ne add, hogy ne higgyünk Neked,
Nem lehet az, Istenünk,
Hogy Te cserben hagytad népedet.

Tiéd lesz a hatalom, dicsőség,
Ki belénk oltád a hitet,
Amely belénk, múltunkban bízó,
S jövőnk szülő reményt vetett.

A mi lelkünk nemesebb, büszkébb,
Merészebb, mint más népeké,
Vállaljuk, ami lehetetlen,
Mert felnézünk a Nap felé.

Tanuljatok, ti földi népek,
Éreztétek csak egyszer azt,
Ami most elgyötört lelkünkéből,
A sír szélén is, reményt fakaszt.

Éreznétek a szent hitet,
Mit minden hű székely szív dobog,
Éreznétek, s megértenétek,
Hogy a székely csak győzni fog.

Győzünk! Ha nem mi — unokáink.
Mi szépen, csendben meghalunk,
Mert tudjuk, egyszer még
Felharsan Erdély szent hegyein dalunk.

S bár mi szívünk szent keservével,
Egy jég világban megfagyunk.
Hiszünk most! és hiszünk — mindörökké.
ÁMEN. Mi székelyek vagyunk.

*Csíksomlyói
énekek*

Régi csíksomlyói köszöntő ének

*„A Bodogságos Szűz Máriának a nagy oltáron álló,
és számos különös mennyei kegyelmekkel
jeleskedő képéhez”*

Mária serkentett arra,
Hogy jöjjünk el Csíksomlyóra,
Képe látogatására,
Lelkünk vigasztalására,
Mert látta szükségünk,
Szörnyű nagy ínségünk,
Testi, lelki betegségünk,
Számtalan sok ellenségünk.

El is jött már a buzgó nép,
Kit vonzott e drága, szent kép,
Melynek tekintete is szép,
Sok jelekkel fénylő és ép.
Azért térden állva,
Földig leborulva,
Teljes szívből buzgólkodva,
Énekeljünk vigadozva.

Atyaistennek Leánya,
Fiúistennek szűz Anyja,
És Szentléleknek Mátkája,
Magyaroknak Nagyasszonya,
Egyek Királynéja,

Világ Pártfogója,
Bűnösök Oltalmazója,
Betegek Vigasztalója.
Ezen képed drága volta,

Szent Fiadat arra bírta:
Kegyelmekkel megáldotta
S világ eleibe adta.
Tiszteljük hát méltán,
Neki hálát adván,
Ez ajándékaért áldván
Őtet, s örökké imádván.

Ihol tehát buzgó szívvel,
S ájtatos zengő nyelvvel,
Szent képedet tisztelettel
Köszöntjük víg üdvözléssel,
Mert mindent, mit kérünk,
Ez előtt megnyerünk,
Végre hazafelé térünk,
S ott boldog kimúlást érünk.

Akik pedig itt maradunk,
Véle lesz éltünk s halálunk,
Melyet mi megbizonyítunk,
Mert mellőle el nem állunk.
Vesszen el mindenünk,
Csak ne drága lelkünk,
Erre segélj, Jézus, kérünk,
S Szűzanya, tégy szót értünk.

Köszönteni jöttünk...

Köszönteni jöttünk, Szűz Mária,
Csudákkal tündöklő kegyes Anya,
Mert te vagy bűnösök szószólója, szószólója,
Szomorú szívek vigasztalója.

Óh mily nagy örömmel telt meg szívünk,
Hogy szent képed elébe érkeztünk;
Add ránk áldásodat, ó Mária, ó Mária!
Fogadj mindnyájunkat oltalmadba.

Nézzed az árvákat, özvegyeket,
Mint hullatják forró könnyeiket.
Összekulcsolt kézzel téged kérnek, téged kérnek,
Mint édes Anyjoknak esedeznek.

Vedd kedvesen, Anyánk, fáradságunk,
Mostan bemutatott utazásunk;
Ajánld fel érettünk Szent Fiadnak, Szent Fiadnak,
Nyerjél vigasztalást szolgálóknak.

És ha elérkezik végső óránk,
Szentséges Szűz Anyánk, jöjj el hozzánk;
Karjaidba fogadd mi lelkünket, mi lelkünket,
Hogy mennyben láthassuk szent színedet.

Dicséret, dicsőség az Atyának,
Érettünk született szent Fiának,
És a vigasztaló Szentléleknek, Szentléleknek,
Tisztelet adassék a szent Szűznek. Ámen.

Akik ide megérkeztünk

Akik ide megérkeztünk pünkösdi napjára,
Csíksomlyói Szűz Anyánknak meglátására,
Ott ragyog a Szűz Mária, csíksomlyói szép templomba',
A szép Szűz Anya,
Az egybegyűlt híveire áldását adja.

Jertek ide bűnösök e szent oltárhoz,
Jertek szegény betegek e szép templomhoz;
Piros pünkösdi szép napjára csíksomlyói drága Anya
A számotokra,
Szívből letett könyörgéste ott meghallgatja.

Csíksomlyói szép templomnak szól a harangja,
Megszólamlott piros pünkösdi szép hajnalára.
Feljött a hajnal csillaga, ma van piros pünkösdi napja;
Ékes szűz Virág,
Csíksomlyói szép templomban oltott rózsaaág.

Óh pünkösdi ékes rózsaa, szép szűz Mária,
De sok vendég érkezett pünkösdi napjára.
Messze földről hozzád jöttünk, hogy mi téged
megköszöntsünk,
Somlyói virág,
Áldd meg szegény, hű népedet kegyes Asszonyaság!

Piros pünkösdi napjának mi most örülünk,
Szűz Anyánknak, Máriának így énekeljünk:

Alleluja, alleluja, ma van piros pünkösöd napja,
Ékes szűz virág,
Csíksomlyói szép templomban oltott rózsaaág.

Ne hagy el az özvegyeket és az árvákat,
Úr Jézus, szent Fiaddal védjed azokat.
Hozzád térünk minden ügyben, igazgass keserveinkben,
Légy oltalmazónk,
Minden nemű szükségünkben erős gyámolónk!

Somlyói szép templomban van a lakásod,
Itt a búcsús, hű népedre áldásod adod.
Akik soha itt nem voltak és most tehozzád áradtak,
Váljon üdvökre,
Szenteld meg hát s mindnyájunkat végy hozzád
mennybe.

Mária, Mária, kinyílt rózsaa...

Mária, Mária, kinyílt rózsaa,
Néked zeng angyalok koszorúja.
Mennyei trónodról tekints le ránk,
Áldásodat várjuk, édes Anyánk!

Örvendezz áldott Szűz, dicsőséges;
Mindenek felett szép, ékességes.
Boldognak mond téged és magasztal
Minden nép a földön s minden angyal.

Eljöttünk hozzád...

Eljöttünk hozzád, Szűzanyánk,
Hallgass meg minket, s tekints ránk!
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Kegyszobrod itt áll fölöttünk;
Kegyelemforrás közöttünk.
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Napsugár a te palástod,
Ki szeret téged, megáldod.
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Fejeden csillagkoszorú
Ne legyen szívünk szomorú.
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Karodon Jézust hordozod,
Lelkünket neki ajánlod.
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Búcsúra hozzád eljöttünk,
Trónusod előtt üdvözlünk.
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Így jártak búcsút őseink,
Téged tisztelve eleink.
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Elhozták hozzád szívüket,
Bűntépte rongyos lelküket.
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Lábadhoz tették gondjukat,
Elpanaszolták bajukat,
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Te mosolyogtál kegyesen,
Megkönyörültél népeden,
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Te letörülted könnyüket,
Megvigasztaltad szívüket.
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Most mi is kérünk, tekints ránk;
Szent palástodat terítsd ránk.
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Kegyelmet esdjél lelkünkbe,
Isten áldását szívünkbe.
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Tartsd meg az ősi szent hitben,
Téged dicsérjünk szüntelen.
Köszöntünk Somlyó szép Csillaga:
Üdvözlégy áldott Szűz Mária!

Magyaroknak pártfogója...

Magyaroknak pártfogója, boldogságos Szűz Mária!
Te vagy az én édesanyám, tehozzád száll kérő imám.
Úgy szeretem a hazámat, mint az édes jó anyámat.
Anyám nélkül szívem árva, hazám nélkül nincs
tanyája.

Nem leszek én boldog soha, míg csak árva ez a haza.
Magyaroknak pártfogója, védő karod hazám anyja.
Boldogasszony, Szent Szűzanyánk, sok kesergő
fordul hozzád.
Hallgasd meg hű esdeklését, vigasztald meg Erdély
népét.

Mennynek Királyné Asszonya

Mennynek Királyné Asszonya,
Örülj, szép Szűz, alleluja!
Mert kit méhedben hordozni
Méltó voltál, alleluja!

Amint megmondotta vala,
Föltámadott, alleluja!
Imádd Istent, hogy lemossa
Bűneinket, alleluja!

Máriát dicsérni hívek jöjjetek

Máriát dicsérni hívek jöjjetek,
Mert ő fogja kérni Fiát értetek.
Üdvözlégy, Mária! mondja minden hív,
Áldott légy, Mária! mondja nyelv és szív.

Ha értünk Mária Szent Fiát kéri,
Az ő szent kegyelmét nekünk megnyeri.
Üdvözlégy, Mária! mondja minden hív,
Áldott légy, Mária! mondja nyelv és szív.

Te vagy segítség minden híveknek,
És nagy reménysége a bűnösöknek,
Üdvözlégy, Mária! mondja minden hív,
Áldott légy, Mária! mondja nyelv és szív.

Te vagy én oltalmam kísértésekben,
Erős bizodalمام veszedelmekben.
Üdvözlégy, Mária! mondja minden hív,
Áldott légy, Mária! mondja nyelv és szív.

Azért is szívemből mostan vigadok,
És teljes lelkemből tied maradok.
Üdvözlégy, Mária! mondja minden hív,
Áldott légy, Mária! mondja nyelv és szív.

Utolsó órámban segélj engemet,
És örök hazámba vezesd lelkemet.
Üdvözlégy, Mária! mondja minden hív,
Áldott légy, Mária! mondja nyelv és szív.

Mária serkentett arra...

Mária serkentett arra,
Hogy menjünk el Csíksomlyóra,
Képe látogatására,
Lelkünk vigasztalására.
Mert látta szükségünk,
Szörnyű nagy ínségünk,
Testi-lelki betegségünk,
Számptalan sok ellenségünk.

El is jött már a buzgó nép,
Kit vonzott a drága szent kép,

Melynek tekintete is szép;
Sok jelekkel fénylő és ép;
Azért térden állva,
Földig leborulva,
Teljes szívből buzgólkodva,
Énekeljünk vigadozva.

Atya Istennek leánya,
Fiú Istennek szűz Anyja
És Szentléleknek mátkája,
Székelyeknek nagy Asszonya,
Egek királynéja,
Világ pártfogója,
Bűnösök oltalmazója,
Betegek vigasztalója.

Ezen képed drága volta
Szent Fiadat arra bírta,
Kegyelmekkel megáldotta,
S világ elibe adta.
Tiszteljük hát méltán,
Neki hálát adván,
Ez ajándékaért áldván
Őtet, s örökké imádván.

Amíg szívem dobog...

Amíg szívem dobog, Szűz Mária,
Nem szűnik szeretni téged soha.
Szívem szerelme hódolat szaván
Sóhajt fel hozzád: üdvözlégy, Anyám!

Szívem öröm érje, vagy búbanat,
Egyik sem nyomja el a szent vágyat,
Hogy dicsérjelek hódolat szaván,
Naponta zengem: üdvözlégy, Anyám!

Ha a virág ajka beszélgetne,
A legszebbet hoznám üdvözletre,
Hogy az is zengje hódolat szaván,
S mondja helyettem: üdvözlégy, Anyám!

Ha a szivárvány enyém volna,
Lábad elé tenném zsámolyodra,
És mondja neked, hódolat szaván:
Szebb vagy mindennél: üdvözlégy, Anyám!

Ha a csillagtábor megszólalna,
Annak is az lenne az első szava,
Köszöntsön az is hódolat szaván:
Szebb vagy mindennél: üdvözlégy, Anyám!

És ha elközelgett életem vége,
Akkor is te leszel Szűz reményem.
Haláltusámban hódolat szaván,
Rebegve zengem: üdvözlégy, Anyám!

Jézusomnak szívéen...

Jézusomnak szívéen megnyugodni jó.
Elmerülni Benned, csendes tiszta tó,
Földi bútól, bajtól szíved enyhülést ad.
Tenálad lelkünk megpihen, ki sírva sírt: vigad.
Jézusom szent szívét lándzsa döfte át,
Megnyitotta nekünk drága oldalát.
Szent szívébe rejtve törli minden bűnünk,
A szenvedés ott nem sajog, Őbenne örülünk.

Üdvözlégy Mária, Tengernek Csillaga

Üdvözlégy Mária, tengernek csillaga,
Mindenkor Szűzanya, mennyország kapuja!
Téged kérünk, hallgass minket,
Szent Fiadnak ajánlj minket,
Ó szép Szűz Mária!

Mennyből leküldetett Gábiel arkangyal,
Hogy téged köszöntsön üdvözlő szavakkal,
Téged kérünk, hallgass minket,
Szent Fiadnak ajánlj minket,
Ó szép Szűz Mária!

Oldozd meg kötelét a mi sok vétünknek,
És nyisd meg szemeit a te híveidnek.
Téged kérünk, hallgass minket,
Szent Fiadnak ajánlj minket,
Ó szép Szűz Mária!

Lássuk meg Asszonyunk, hogy édes anyánk vagy,
Jézusnál minekünk jóságos védőnk vagy.
Téged kérünk, hallgass minket,
Szent Fiadnak ajánlj minket,
Ó szép Szűz Mária!

Ó szűzek szent Szüze, a te fiaidnak,
Adj tiszta életet szegény szolgálóidnak.
Téged kérünk, hallgass minket,
Szent Fiadnak ajánlj minket,
Ó szép Szűz Mária!

Hogy a te Fiadat mind földön, mind mennyben,
Dicsérjük boldogan az örök életben.
Téged kérünk, hallgass minket,
Szent Fiadnak ajánlj minket,
Ó szép Szűz Mária!

Nagyasszonyunk, hazánk reménye...

Nagyasszonyunk, hazánk reménye!
Bús nemzeted zokogva esd:
nyújtsd irgalomjobbod feléje,
botlásiért, ó, meg ne vedd!
Mi lesz belőlünk, hogyha te elhagysz?
Ó, árvaságunk sírba hervaszt.
Minden reményünk csak te vagy,
Szent Szűzanyánk,
Szent Szűzanyánk, ó, el ne hagyj!

Egészen szép vagy, Mária!

Egészen szép vagy, Mária!
Egészen szép vagy, Mária!
Eredeti bűnnek szennye nincs Tebenned!
Eredeti bűnnek szennye nincs Tebenned!
Te Jeruzsálem dicsősége!
Te Izraelnek vagy öröme!
Te a mi nemzetünknek vagy tisztessége!
Te a bűnösöknek szószólója!
Ó Mária! Ó Mária!
Nagy okosságú Szent Szűz!
Nagy kegyelmű Szent Szűz!
Imádkozz érettünk! Esedezz érettünk!
A mi Urunk Jézus Krisztusnál. Ámen.

Angyaloknak királynéja, tiszta Szűz

*Székelzföldi litániás ének
Lakatos Miklós feljegyzéséből*

Angyaloknak királynéja, tiszta Szűz!
Kérjed a Te szent Fiadat érettünk.
Ékes virágszál, hozzád esdeklünk
Szép szűz Mária! Könyörögj értünk!

Pátriárkák királynéja, tiszta Szűz!
Kérjed a Te szent Fiadat érettünk.

Ékes virágszál, hozzád esdeklünk
Szép szűz Mária! Könyörögj értünk!

Prófétáknak királynéja, tiszta Szűz!
Kérjed a Te szent Fiadat érettünk.
Ékes virágszál, hozzád esdeklünk
Szép szűz Mária! Könyörögj értünk!

Apostolok királynéja, tiszta Szűz!
Kérjed a Te szent Fiadat érettünk.
Ékes virágszál, hozzád esdeklünk
Szép szűz Mária! Könyörögj értünk!

Vértanuknak királynéja, tiszta Szűz!
Kérjed a Te szent Fiadat érettünk.
Ékes virágszál, hozzád esdeklünk
Szép szűz Mária! Könyörögj értünk!

Hitvallóknak királynéja, tiszta Szűz!
Kérjed a Te szent Fiadat érettünk.
Ékes virágszál, hozzád esdeklünk
Szép szűz Mária! Könyörögj értünk!

A szűzeknek királynéja, tiszta Szűz!
Kérjed a Te szent Fiadat érettünk.
Ékes virágszál, hozzád esdeklünk
Szép szűz Mária! Könyörögj értünk!

Mindenszentek királynéja, tiszta Szűz!
Kérjed a Te szent Fiadat érettünk.

Ékes virágszál, hozzád esdeklünk
Szép szűz Mária! Könyörögj értünk!

Rózsafüzér királynéja, tiszta Szűz!
Kérjed a Te szent Fiadat érettünk.
Ékes virágszál, hozzád esdeklünk
Szép szűz Mária! Könyörögj értünk!

Békességnek királynéja, tiszta Szűz!
Kérjed a Te szent Fiadat érettünk.
Ékes virágszál, hozzád esdeklünk
Szép szűz Mária! Könyörögj értünk!

Magyarország Nagyasszonya, tiszta Szűz!
Kérjed a Te szent Fiadat érettünk.
Ékes virágszál, hozzád esdeklünk
Szép szűz Mária! Könyörögj értünk!

Lorettói litánia

Szentséges Szűz Mária!
Szép Liliomszál,
Ki mindenkor szépen
úgy virágoztál,
Hogy szűz lévén
meggyümölcsöztél,
Imádd Jézust értünk,
akit te szültél.

Ó, mely ékes vagy, Mária,
Bűnösöknek szószólója,
Istennek Szent Anyja,
Szüzeknek Szent Szüze,
Krisztusnak Szent Anyja,
Isteni Malasztnak Anyja,
Tisztaságnak Anyja,
Szeplőtelen szűz Anya,
Egyházunknak Anyja,
Szűz Virág Szent Anya,
Szeretetre méltó Anya,
Csodálatos Szent Anya,
Teremtőnk Szent Anyja,
Meggváltónk Szent Anyja,
Nagy okosságú Szűz,
Dicsérendő Szent Szűz,
Nagyhatalmú szent Szűz,
Kegyes és Irgalmas Szűz,
Hűséggel teljes Szűz,
Igazságnak Tüköre,
Bölcsességnek Széke,
Örömünknek oka,
Lelki tiszta edény,
Tiszteletes edény,
Ájzatosságnak jeles edénye,
Titkos értelmű rózsa,
Dávid királynak tornya,
Elefántcsontból való Torony,
Mária, Aranyház,

Frigynek szent Szekrénye,
Mennyországnak Ajtaja,
Hajnali szép csillag,
Betegek gyógyítója,
Bűnösök Oltalma,
Szomorúak Vigasztalója,
Keresztények segítsége,
Magyarok Nagyasszonya,
Angyalok Királynéja,
Pátriárkák Királynéja,
Próféták Királynéja,
Apostolok Királynéja,
Mártírok Királynéja,
Hitvallók Királynéja,
Szűzek Királynéja,
Minden szentek Királynéja,
Áteredő bűn nélkül fogantatott
Királyné,
Mennyekbe fölvet királyné,
Szent olvasó Királynéja,
Béke Királynéja.

Nyíljon ki szívetekben

1. Nyíljon ki szívetekben az örömvirág,
Zengjetek, hogy hallja meg az egész világ!
Édesanyánk, hozzád jöttünk,
Lángadozva, mert szeretünk,
Ó, Szűz Mária!

Hogy köszöntsünk, úgy mint egykor
az Úr angyala.

2. Nincsen abban élő hit,
nincsen szeretet,
Aki így nem köszönti a te nevedet,
Édesanyánk, hozzád jöttünk,
Lángadozva, mert szeretünk,
Ó, Szűz Mária!
Hogy köszöntsünk, úgy mint egykor
az Úr angyala.

3. Aki hittel, reménnyel
tebenned bízik,
Az soha életében nem csalatkozik.
Édesanyánk, hozzád jöttünk,
Lángadozva, mert szeretünk,
Ó, Szűz Mária!
Hogy köszöntsünk, úgy mint egykor
az Úr angyala.

Sirass, édesanyám, míg előtted járok...

Sirass, édesanyám, míg előtted járok,
Mer aztán sirathatsz, ha téled elválok.
A Jóisten tudja, hol történ halálom,
A Jóisten tudja, hol történ halálom.

Istenem, Istenem, hol leszen halálom,
Erdőn-e vaj mezőn, vaj pedig tengeren?
Ha erdőn veszek el, ki temet el engem,
Ha tengeren veszek, ki sirat meg engem?

El is eltemetnek az erdei vadak,
Meg is megsiratnak az égi madarak.
Tengernek nagy habja szemfedelem leszen,
Tengernek zúgása harangszóm is leszen.

Kodály Zoltán gyűjtése.
Gyergyószentmiklós, 1910.

Ó, Szent István...

1. Ó, szent István, dicsértessél,
menny és földön tiszteltessél,
de főképpen nálunk ma
mint országunk oszlopa.
Kérünk, mint Apostolunkat
és az első Királyunkat:
Szent István, nézz mennyből le,
a szép magyar népekre!
2. Sok sánta vette járását,
sok vak vette meg látását,
némák kezdtek szólni,
süketek es hallani.

Kérünk, mint Apostolunkat
és az első Királyunkat:
Szent István, nézz mennyből le,
a szép magyar népekre!

3. Boldogságos Szűzanyánknak,
mint magyarok Asszonyának,
fömládoztad Hazánkat, —
szentelted Koronánkat.
Kérünk, mint Apostolunkat
és az első Királyunkat:
Szent István, nézz mennyből le,
a szép magyar népekre!
(Ámen)

Ének Szent László királyról

1. Üdvözlégy, kegyes szent László király,
Magyarországnak édes oltalma!
Szent királyok közt drágalátos gyöngy,
csillagok között fényességes csillag!

2. Szentháromságnak igaz szolgálja,
Jézus Krisztusnak jó tanítványa,
Te Szentléleknek tiszta edénye,
Szűz Máriának választott vitéze.

3. Testedben ékes, karodban erős,
Lelkedben fényes, szívedben bátor,

Igaz ügyeknek gondját viselted,
A szegényeknek te voltál oltalma.

4. Dicsérnek téged szent zsoltosmával
Papok, diákok és városnépek,
Dicsérnek téged magyarok, mondván:
Üdvözlégy mennyben, Szent László királyunk!

Régi csíksomlyói búcsúsének

„Minek előtte a Nép hazafelé indulna”

Megnyertük, amiért jöttünk.
Istenünkkel megbékéltünk.
Testi, lelki áldást vettünk.
Szűzanyánkkal frigyét köttünk:
Hogy már fedhetetlen
Lesz éltünk szüntelen.
Uram, feltett szándékunkat,
Erősítsd akaratunkat.

Itt mulattunk bátorsággal,
Bételtünk lelki vígsággal,
Már válunk el búsulással
Szűzanyánktól könnyhullással.
Bár itt maradhatnánk,
Holtunkig lakhatnánk,
Szent házában mulathatnánk,
Nézésében vigadhatnánk.

Vagy bár arra érkezhetnénk,
Hogy gyakorta eljöhetnénk,
Szűzanyánkkal itt lehetnénk,
És tiszteletet tehetnénk!
De ezt is megtennünk
Nem lehet minékünk,
Mert messze a lakóhelyünk,
És nyomorúság életünk.

Legyen hát úgy, mint Atyának
Tetszik, s az ő Szent Fiának,
És jobb keze ujjának,
A teljes Szentháromságnak.
Ó, kegyelem Anyja,
Magyarok Asszonya,
Kérjük anyai áldásod
Indulván, s szent pártfogásod!

*Tanulmányok,
beszéddek*

Márton Áron

**„Európa a halálos bűn
állapotában van”**

*Márton Áron 1946. évi pünkösdszombatnap
beszéde Csíksomlyón*

Krisztusban szeretett híveim!

A katolikus székelység ősi szent helyén — mely egyben a nyugati kereszténységnek is egyik legkeletibb őrhelye — gyűltünk össze, hogy apáink példájára Isten Szent Anyja előtt hódolatunkat bemutassuk és magunkat és gyermekeink jövőjét az Ő hatalmas pártfogásába ajánljuk.

Zarándok csapatok vannak jelen Erdély távoli vidékeiről is. A Székelyföld népe pedig az ősi parancsnak engedelmeskedve tömegében kelt útra most is. Mezei ösvényeken, erdei csapásokon és minden útvonalon napok óta templomi zászlók vonulnak, s a vonuló búcsúsok fölött, mint láthatatlan zászló hímes szövete: imák tömör hangja, bűnbánati zsoltárok panaszos dallama, a Mária-énekek üde csengése száll, és követi a szélben lengő lobogókat.

Így járnak ide a nemzedékek századok óta. Ugyanazokon az ösvényeken, csapásokon és utakon: és ugyanazokkal az imákkal, énekekkel, áhítatgyakorlatokkal. Itt imádkoztak apáink, amikor visszaverték az ősi katolikus hit ellen fegyverrel felvonuló fejedelmet. Itt kérték

az évi segítséget, amikor őrhelyeiket, asszonyaik és leányaik becsületét, a maguk és fiaik szabadságát kellett megvédelmezniük a keletről hajdan gyakran fenyegető ellenség ellen. Ide zarándokoltak a kitartás kegyelméért, valahányszor elemi csapások sújtották, avagy az emberi önkény megalázásai és igazságtalanságai alatt lélekben kifáradtak. És ide jöttek árvaságukban is, hogy Istent engesztelve és Mária támogatását kérve fogjanak hozzá feldúlt életük újjáépítéséhez.

A nagy háború megrázott és megtisztította a látásunkat. Ma egységesebben és előbb hittel, mint bármikor, Istennel és Krisztus által meghirdetett igazságok szikláin és alapjain készülünk felépíteni a jövőt. A magunk életében olyan társadalmi rendet akarunk, amely Isten gondolatának megfelel. Olyan társadalom a célunk, amely elismeri, tiszteletben tartja Istentől rendelt célját; amely a munkás számára elismeri és tiszteletben tartja a tisztességes családi bérhez, a vélemény szabad nyilvánításához és az emberi életfeltételekhez való jogot; olyan társadalomban kívánunk élni, amely kizárja az emberi önkény érvényesülését; amely igazságos végrehajtásával biztonságos jogrendet tart fenn; és amely megvédi minden polgár elidegeníthetetlen jogát minden emberi hatalom támadásával szemben.

Tudjuk — mert tapasztaltuk —, hogy nincs rendezett emberi élet, ha nem igazodik az Istentől adott rendhez. Ezért választottuk a téveteg emberi elme tálmányai helyett az Isteni Bölcsesség biztos útját.

Sorsunkat azonban másik oldalon a világ hatalmasságai tartják kezükben. S amikor mi a jog, rendezettebb, igazságosabb, emberibb jövő kialakításán gondolkozunk, aggódva figyeljük, hogy vajon a föld hatalmasai mit terveznek felőlünk. A háború alatt és után felelős vezető személyiségek ajkáról — nemegyszer közös megbeszélés eredményeként — biztató nyilatkozatok hangzottak el. Az igazságos és tartós békét ígérték. S bízunk abban, hogy ez alkalommal csakugyan a mellőzhetetlen erkölcsi elvek alapján — és nem hatalmi-politikai szempontok szerint — döntenek. Az 1946. május 7-i, a párizsi határozatról kiadott közlemények megzavarták ezen hitünket. A határozat tulajdonképpen jelentését ma sem ismerjük. S nem ismerjük a hatalmak további terveit sem. Az a keserű csalódás azonban, mely a hírek hatása alatt a lelkeken erőt vett és amely sokakat már a kétségbeesés örvénye felé sodort, továbbá az a támadó gyűlölet, mely ugyanerre a hírre a másik oldalról ellenünk újult erővel fellángolt, kötelességünké teszi, hogy aggodalmunknak hangot adjunk.

XII. Pius pápa már a háború alatt ismételten felhívta a világ figyelmét a béke nagy művének erkölcsi feltételeire. „Az igazság — mondja az 1941. évi karácsonyi beszédében — csak az erkölcsi törvények változhatatlan szikláján épülhet.”

Ugyanebben a beszédében az igazságos és tartós béke egyik feltételét fogalmazza meg: „Az erkölcsi elvekre épült új rendben nincs helye a nemzeti kisebbs-

ségek nyílt vagy rejtett üldözésének, kulturális vagy nyelvi sajátosságai elnyomásának, gazdasági képességük akadályozásának, természetes szaporodási képességük csökkentésének vagy megszüntetésének.”

Nekünk is jogunk van azt kérni, hogy ilyen szenvedéseknek ne vessenek alá. Több mint huszonöt éves kisebbségi életünk alatt megtapasztaltuk a politikai és gazdasági elnyomás nyílt vagy rejtett rendszereit és különböző fokozatait, folyamatos és egyre súlyosabb küzdelemre kényszerültünk kulturális és nyelvi értékeink megvédéséért, s a politikai, gazdasági és társadalmi helyzet, mely osztályrészünk lett, komoly akadályt vetett népünk természetes szaporodása elé is.

Nem vállalhatjuk többé ezt az igazságtalan és megalkalmazó helyzetet. És kérjük: ne kényszerítsék ezt ránk azok sem, akik a sorsunk fölötti döntés jogát maguknak tartják fenn.

A Szentatya említett beszédében a nemzetek közötti rend első alapfeltételét a nemzetek szabadságának és integritásának biztosításában jelöli meg. „Az erkölcsi elvekre épült új rendben — mondja ismét — nincs helye más nemzetek szabadsága, nemzeti integritása és biztonsága megsértésének, bármilyenek legyenek is területi kiterjedés és védelem szempontjából.”

Az Egyesült Nemzetek népei, attól az elhatározástól vezetve, hogy megmentse a jövő nemzedékét az újabb háború borzalmaitól, szintén hitet tettek az alapvető emberi jogok, az emberi személy méltósága, valamint a kis és nagy nemzetek egyenjogúsága mellett.

Az Egyesült Nemzetek népeinek ez a hittétele az alapvető emberi jogok mellett megegyezik azokkal a sarkalatos elvekkel, melyeket a Szentatya sürget a népek javára... Ezekre az általánosan elismert és megtámadhatatlan erkölcsi tételekre hivatkozva kérjük az igazságot a magunk számára is.

A San Francisco-ban aláírt alapokmány az Egyesült Nemzetek célját a nemzetek közötti béke megvalósításában és megtartásában látja; ezt a nagy és nemes célt — más eszközök mellett — elsősorban a nemzetek egyenjogúságának és önrendelkezési jogának tiszteletével próbálja elérni.

Úgy hisszük, nem tévedünk és nem túlozunk, ha a magunk ügyét összefüggésbe hozzuk az európai béke sorsával. A történelem bizonyítja, hogy „ezek a békeszerződések”, amelyek az erkölcsi követelményekkel és az igazi politikai bölcsességekkel ellentétes szellemben és feltételekkel kötöttek, mind rövid életűek voltak és szomorú következményekkel jártak” (XII. Pius).

A mostani háború dúlásai pedig sokkal nagyobbak, semhogy az emberiség elbírná egy megghiúsult béke újabb pusztításait. S a mi ügyünk igazságos elintézése nélkül repedés lesz a béke épületében.

Lengyelország második felosztása után mondotta a neves francia Cratry atya: „Európa Lengyelország felosztása óta a halálos bűn állapotában van”. Az egymásra következő két háború mérhetetlen pusztításai arra engednek következtetni, hogy Európát valóban a saját bűnei verik. S nyomhatja Európa lelkiismeretét

a mi nemzetünk sorsa is. Nemzetünket a múlt háború után négy országra osztották szét. Sok szenvedés, amit ennek a népek azóta magára kellett vennie, ennek a hatalmi intézkedésnek a következménye. Tudjuk, hogy a népek nagy családjával szemben elhanyagolható, sőt elpusztítható mennyiség vagyunk, de a kis népek nagy szövetségese a megsértett erkölcsi rend és ez bosszút állhat értünk is.

Szabad emberhez és szabad néphez méltó életet kívánunk élni, mert ehhez istenadta jogunk van. Kicsiny nép vagyunk, de kicsinységünk ellenére is a tartós békére vágyakozunk, és az új rend felépítésére készülő népek családjának hasznos tagjai kívánunk lenni. A múltkori békeszerződésnél az önrendelkezés jogán számos népek tették lehetővé, hogy fajtestvéreivel együtt és egy államban éljen; tőlünk akkor ezt a jogot megtagadták. Igazságunk tudatában és a változatlan természeti és isteni törvények alapján kérjük azokat, akiknek fölöttünk hatalma van — minden hatalom onnan felülről adatott! —, ne feszítsék népünket egy újabb ítélettel a régi keresztre.

Krisztusban Szeretett Híveim!

Aggódtak a hatóságok, hogy nyílt politikai tüntetések lesznek. De ti imádkozni jöttetek ide, s én épültem azon a példás fegyelmen, amelyet útközben tanúsítottatok. Ugyanilyen fegyelmezetten térjete vissza.

A püspököknek azonban meg kellett hallania híveinek nagy aggodalmát, és ki kellett mondania azt, amit nekik nincsen szabadságukban kimondani.

Az a százezres tömeg, amely a tegnap és ma itt hullámozott és a többi százezrek, akik ezeket hazulról lélekben kísérték, ezért is imádkoztak.

Ez azonban nem politika. Itt az életünkről van szó! S az emberi élethez az Istentől nyertünk jogot. Az önmagunk becsülete és a jövő nemzedékek sorsáért reánk háruló felelősség követeli, hogy jogaink védelmében tiltakozzunk egy igazságtalan ítélet kimondása és végrehajtása ellen!

A Mindenható Isten áldása és a Nagyasszonyunk védelmező jósága legyen veletek!

II. János Pál pápa

Üzenet Csíksomlyóra

A csíksomlyói Mária-kegyhely pünkösdi vigíliáján tartott hagyományos zarándoklata alkalmából tanúságot kívánok tenni az erdélyi nép évszázados hűségéről az Evangéliumhoz. Ezt a népet ma az a számos hívő képviseli, akik Szűz Mária lábaihoz érkeztek, hogy újra megerősítsék odaadásukat Krisztus iránt. Miközben szívélyes üdvözlétemet küldöm Önnek, Tisztelendő Testvérem, örömmel emlékezem meg Erdő Péter bíboros, esztergom—budapesti érsek úrról, Magyarország prímásáról, aki ezt a zarándoklatot vezeti. Szeretetteljes üdvözlétemet küldöm a püspököknek, a papoknak, a megszentelt életet élő személyeknek és az összes híveknek, akik közelről vagy távolról érkeztek.

Ez a pünkösdi ünnepének vigíliáján tartott egyházi találkozó emlékezetünkbe idézi azt, amit őseitek annyi-féle módon megvalósítottak: az egyetértő kitartást az imádságban Szűz Máriával, Jézus édesanyjával (vö. ApCsel 1,14).

Lelkileg egyesülök a hitben való találkozásotokkal, buzdítalak benneteket, hogy őrizzétek meg elevenen közösségeitekben a Boldogságos Szűz odaadó tiszteletét, és gyakoroljátok ennek érdekében a Rózsafüzér végzésének hagyományát: „A második évezredben fokozatosan fejlődött ki Isten Lelkének ösztönzésére ez a sok szent által annyira szeretett és a Tanítóhivatal

által buzdított imádság. Egyszerűségében és mélységében az éppen most kezdődött harmadik évezredben is igen fontos imádság marad, melynek az életszentség gyümölcseit kell teremnie. Jól illik ez az imádság annak a kereszténységnek a lelki útjához, amely kétezer év után sem veszített semmit kezdeti frissességéből, és érzi Isten Lelkének ösztönzését, hogy »evezen a mélyre« és mondja, sőt kiáltja újra a világnak, hogy Krisztus Úr és Megváltó, hogy ő »az út, az igazság és az élet« (Jn 14,6)” (Litt. Ap. Rosarium Virginis Mariae, nr. 1).

Krisztus segítségével erősítsétek meg és szilárdítsátok meg büszkén Európa keresztény értékeit, azokat az értékeket, amelyekre Közép-Európa katolikusainak nem régen, az ausztriai Mariazellben tartott találkozóján is hivatkoztak. Tudatában kell lennünk, hogy „az európai földrész történetét az Evangélium elevenítő hatása jellemzi. »Ha az elmúlt évszázadokra tekintünk, csak hálát adhatunk az Úrnak azért, hogy a kereszténység földrészünkön a népek és kultúrák közötti egységnek, a teljes ember haladásának és az emberi jogok előmozdításának elsődleges tényezője volt«” (Adhort. Ap. Ecclesia in Europa, nr. 108).

Erre a találkozóra, amelynek során szorosan összefonódtok a Szűzanya körül, lehívom a Szentlelket, hogy halmozzon el minden résztvevőt ajándékainak bőségével. A csíksomlyói Mária-kegyhely azon a földön áll, amelyet úgy ismernek, mint „a Szűzanya virágoskertjét”. Kísérje a Szent Szűz szándékokat mennyei köz-

benjárásával, eszközölje ki mindnyájatok számára bőségesen a „szeretetet, az örömet, a békességet, a türelmet, a kedvességet, a jóságot, a hűséget, a szelídséget, az önmegtartóztatást” (Gal 5,22).

Ezekkel a kívánságokkal adom meg szívből Önnek, Tisztelendő Testvérem, Erdő Péter bíborosnak, a püspököknek, a papoknak és a híveknek, akik a szertartáson jelen vannak, különleges apostoli áldásomat, és szívesen terjesztem ki azt a nekik kedves személyekre is.

*Kelt a Vatikánban, 2004. május 29-én,
pünkösd ünnepének vigíliáján.*

Kovács Sándor

Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája

„Somlyó főnevezetessége azonban a ferencesek kolostorához tartozó templom; a templomot pedig ünnepeltté a pünkösdi búcsúk tevék, mely búcsúk az 1556-ban János Zsigmond seregei felett kivívott győzelem emlékére szerveztettek. E búcsúk még most is igen látogatottak a székelyföldi katolikus népség összeseregglésével, s ropant ünnepélyességgel szokták megtartani, elannyira, hogy 20-30 000 ember szokott pünkösdkor itt egybeseregleni, minden falu lakossága díszöltözetben, lengő zászlókkal, szent hymnusok éneklése s hatalmas cseppetessel vonul ilyenkor Somlyóra” (Orbán Balázs: A Székelyföld leírása, 1869. II. 12. old.).

A csíksomlyói ferences kegytemplom eredete Hunyadi János koráig nyúlik vissza. A törökverő nagy hős a szentimrei fényes diadal emlékére a Csíki-medence Somlyó nevű hegye lábánál templomot építtetett, s ennek őrzését, Kapisztrán Jánosra való tekintettel, a Ferenc-rendi barátokra bízta.

A templom fő vonzóereje a XV. századból, ismeretlen mestertől származó, hársfából készült 228 cm magas Mária-szobor.

Az Istenanyát ábrázoló szobor fején hármass korona, jobb kezében királyi jogar van. Jobb lábával az ő istenanyai méltóságát tagadó Nestorius fejét tapossa. Bal karján a kis Jézus, koronával a fején.

E szobor a hozzá fűződő csodás események miatt a székelység legértékesebb kincsévé vált. A csíksomlyói Mária jóságos tekintetét magán érezte és érzi ma is minden magyar katolikus, Erdély bármely részén legyen az otthona.

A székelység csodatevő Máriája egyforma szeretettel várja a magyarok, gyimesi, valamint a moldvai csángók gyermekeit, hogy összetartsa, eggyé forrassza és a rossztól megvédje őket.

Csíksomlyó igazi jelentősége a protestantizmus vihariban tűnt ki. A legnehezebb időkben Csíksomlyó volt a székelység mentsvára. Innen indultak ki, és ide tértek vissza a ferences atyák, hogy a pap nélkül maradt híveket bátorítsák és az igaz hitben megőrizzék. A szűzanya különös oltalmának tekinthető, hogy a Székelyföld, de különösen Csík és Gyergyó vidéke katolikus maradt.

A szűzanya népe iránti hűségét legmeggrázóbb módon 1567-ben mutatta meg.

János Zsigmond fegyveres erővel próbálta a csíki, valamint a gyergyói székelységeket a protestantizmusra téríteni. Itt azonban eredménytelenül, sőt csúfos vereséggel végződött a hitehagyott fejedelem próbálkozása.

A gyergyóalfalviak, István nevű papjuk vezetésével ahelyett, hogy a térítő prédikátoroknak és katonáknak engedelmeskedtek volna, otthagyták házaikat, felszólították a többi falvakat is, Csíksomlyóra indultak, hogy a Szűzanya oltalmát kérjék a gonosz uralkodóval szemben. Itt lelkileg megerősödve indultak a fejedelem Udvarhelyszékről átvonuló serege ellen. A jóval kevesebb

számú katolikus sereg „győzni vagy meghalni” jelszóval indult, s Mária segítségét kérve felejthetetlen vereséget mért a fejedelem seregére. Ez az eset 1567 pünkösdi szombatján történt. Ennek emlékére azóta minden pünkösdi szombatján zászlók és keresztek alatt gyűltek össze Erdély minden tájáról a hithű katolikus hívek. Ide zarándokoltak a kitartás kegyelméért, valahányszor elemi csapások sújtottak, avagy az emberi önkény megalázásai és igazságtalanságai alatt lélekben kifáradtak.

1949-ben volt az utolsó csíksomlyói búcsújárás. Azután csak egyénileg mehetett és ment is, aki szükségét érezte Mária oltalmának. Erdély-szerte érezték a hívek, hogy itt Istent engesztelve és Mária támogatását kérve tudnak hozzákezdeni feldúlt életük újjáépítéséhez.

Csíksomlyóról emlékezve nem lenne teljes a kép, ha a nagy polihisztor páterről, Kájoni Jánosról nem tenénk említést.

A Kolozs megyei Jegenyén született 1629-ben. 18 éves korában a somlyói zárdába vette fel a ferences rend ruháját. Csíksomlyón, majd Nagyszombaton végezte teológiai tanulmányait. A hittudomány mellett zenei és természettudományi ismeretekre is szert tett.

1669-től a szárhegyi zárdá főnöke, majd 1675-től csíksomlyói gvárdián. Világos, tiszta gondolkozásával hamar rájött, hogy a szellemi sötétség eloszlatásának egyetlen eszköze a sajtó.

Ezért 1675-ben könyvnyomdát állított fel. Ez volt Erdély első katolikus nyomdája. A Rómából hozott

nyomdabetűk mellett kottajegyekkel is felszerelte a nyomdát. A következő évben megjelentette nagy munkáját, a „Cancionale Catholicumot.” Ez az egyházi énekgyűjtemény megőrizte a korabeli gregorián zsoltárdallamokat is. A nyomda 1854-ig működött. A vallásos kiadványok mellett tankönyveket és történelmi tárgyú munkákat is nyomtak. Így a Kájoni által írt „Erdélyi ferences őrség” története is itt látott először nyomdafestéket. Mint a természettudományok jó ismerője, összeállított egy akkor újdonság számba menő „Herbáriumot.” Mindezek mellett, mint jó orgonaépítőt is számon tartja a történelem.

Méltán nevezték Kájonit a Székelyföld „éneklő Pázmány Péterének”.

Sebestyén Péter

A csíksomlyói búcsú

A csíksomlyói búcsút — ami mára az összmagyar-ság megmaradásának hiterősítő helye és alkalma is — igazából csak akkor érthetjük meg, ha nemcsak a hitújítás koráig, és még csak nem is a kegyszobor történetéig megyünk vissza, hanem egészen a kezdetekig, a magyarok Kárpát-medencei letelepedéséig. Ugyanis emberemlékezet óta a Keleti-Kárpátok karéja, és ezen belül Csíksomlyó *sakrális hely* volt. Az első írásos emlékek is várat, kápolnát emlegetnek a Somlyó hegyén, ahová a vallásos székelyek évente többször ellátogattak, hogy imádkozzanak a *Babba Máriához*, hogy köszöntsék a *Szép Szűz Máriát*.

A búcsújárást ugyan 1444-től, IV. Jenő pápa bullájától számítjuk, hiszen a pápa egyházjogilag ekkor engedélyezte, hogy a magyarok „Somlyó helységében” összegyűljenek Mária tiszteletére, és bűneik bocsánatára teljes búcsúban részesüljenek. De ennek a pápai engedélynek már évszázados „előzménye” volt, tudniillik, hogy Csíksomlyón európai összehasonlításban is óriási tömegek gyűltek össze Máriához imádkozni. *Mária kegyszobra* is azért készült az 1500-as évek elején, hogy a Szép Szűz Máriának szemmel látható képe legyen. A mai gyimesi vagy felcsíki székely zarándokok számára is csak akkor igazi a búcsú Csík-

somlyón, ha felmehettek a Babba Máriához, vagyis a kegyszoborhoz.

A székely nép töretlen bizalma a Boldogságos Szűzanya iránt, és nem utolsósorban a hely szelleme, a „genius loci” kezdettől fogva azt a mély, tiszta, archaikus hitet őrizte meg, amely töretlenül áthagyományozódott apáról fiúra, és amely — épp a hűség szinonimájaként — a székelységnek gerincet, erőt és bátorságot adott a történelem viharában. A csíksomlyói búcsú tehát mindenekelőtt a székelyek Mária-tiszteletére épült és abból nőtt ki. Jelzi azt, hogy Mária a keresztény hitnek nem mellékszereplője, hanem valójában társmegváltó, az első krisztushívő, akinek anyai pártfogása és közbenjárása révén Szent Fiához, Jézushoz is bátrabban odaléphetünk.

Mindenféle felekezeti szűkkeblűségen túl, ma is az igaz hit tiszta forrásából meríthet az, aki pünkösdszombatján vagy az év bármely napján Csíksomlyóra elzarándokol.

(2004)

Boldizsár Dénes

**A csíksomlyói
pünkösdi búcsú eredete**

P. Fabritius oly érdekesen írta le a János Zsigmond bandériuma feletti győzelmet, hogy érdekes volta alapján én is leírom azt, mit soha senkitől nem hallottam. János Zsigmond zsögödi gróf Mikes főispánnak az alábbi rendeletet küldötte:

„Méltóságos gróf Főispán úr! E levelemmel küldök kilenc új finom faj palántát, meghagyom és fejedelmi jogom alapján elrendelem, hogy Csík vármegye kilenc népesebb községeiben őket elpalántáltatni felelőssége mellett szíveskedjék, hogy az új keresztény hitvallás Erdélyben elterjedjen. Az eredményről a válaszát elvárom. Dátum.

János Zsigmond
választott király

P. Fabritius udvari lelkész lévén, a fejedelmi irodában a különböző vallásfelekezeti ügyek referense, titkon és magánúton tudatta a csíkzsögödi Mikes E. gróffal a szándékot, és kérdést intézett a szilárd hitű grófhhoz, hogy mitévő lesz? A gróf nem szeretett leendő tetteiről senkit tudatni, nem válaszolt, hanem tett és cselekedett, amint következik: a gróf főispán a megérkezett kilenc hittérítőket Csíksomlyón a vár-

megyeházán szokatlan nagy tisztelettel fogadta. Kivitte Csíkzsögödbe saját udvarába, ott elszállásolta. Egyenként hallgatta sorra tőlük az új hitvallás tanait. Mikor mind a kilencet kihallgatta, egyenként, négyfogatú szánon (kocsin) röpítette a kijelölt községekbe, ott tett és cselekedett.

Kezdette tetteit Gyergyóalfaluban. A templom előtti téren ásatott oly mély gödröt, melyben egy ember hónaljáig állva befér, beföldelte, az összegyűlt híveket lelkesítette, hogy apáik hite mellett maradjanak szilárdak, és a tévtant ne engedjék be a vármegye területére. Az új plántát jól megöntöztette. Mikor ily módon mind a kilenc el volt plántálva, jelentette János Zsigmondnak, hogy ő maga szállította a plántákat a kijelölt községekbe, s bár öntözve lettek, a kilencből egy sem fogant meg, hanem elfagytak, mert Csík vármegye klímája hideg.

E jelentésre a felbőszült János Zsigmondot Blandrata és Dávid Ferenc rábeszélésték, hogy a már unitárius vallásra átállott Homoród és Fehér-Nyikó vidéki községeknek szabad zsákmányolás ígérete mellett gyűjtessen egy hatalmas bandériumot, gróf Mikest ünnepére hozassa Udvarhelyre, s ott végeztesse ki a legkínosabban.

A választott király a tanácsot elfogadta. Megkezdődött a két vidéken a toborozás, több kétezer férfinál írta alá a toborzási íveket. P. Fabritius erről titkon tudatta Csík és Háromszék róm. kath. papságát, kik aztán egyházi lobogók alatt mentek Csíkсомlyóra. A

nők, aggok és gyermekek imádkoztak Csíksomlyón a boldogságos szűz Mária szobra előtt, a férfiak a Tolva-jos tetőig az út két oldalán a kifejlődött fenyőfákat megfűrészelték úgy, hogy a jobb oldalon állók balra, a bal oldalon állók jobbra dűljenek, és az erdőben a fejszés emberek elrejtették magukat, várták, hogy a harc vegye kezdetét a kőszikla alatt, a mostani itató és vályúnál. A János Zsigmond bandériuma, mivel az úton semmi gyanút (nem észlelt), sőt embert sem láttak, mentek, ahol most a vályúk vannak, a harc megkezdődött, a fejszések rohantak a megfűrészelt fákhoz, néhány csapással az előre futó bandériumra döntötték. Az ágak közé szorultakat fejszecsapás által végezték ki, úgy, hogy a hatalmas bandériumból alig maradt hírmondó.

E győzelem emléke a csíksomlyói búcsú.

P. Boros Fortunát OFM

A csíksomlyói kegyszobor története

(Részlet)

A csíksomlyói kolostortemplom főbejáratát átlépve, szemközt a főoltáron egy hatalmas női alak tűnik fel, ki kis gyermeket tart balján és a pápáéhoz hasonló hármaskoronát visel a fején. Minél inkább közeledünk a főoltár felé, „Noé második bárkájának” alakja annál inkább nő, s az alak szépsége annál feltűnőbb lesz. A szobor feje kissé balra hajlik, jobb kezében királynői jogar: a bal karján levő isteni Kisded bal kezében a szeretet rózsája s jobb keze áldásra van emelve. A Kisded fején is aranyozott fakorona. A Szűz fejét csillagkoszorú köríti, amelynek külön nevezetessége van a történetben, és az egész szobrot két oldalán dicssugarak ékesítik. A Szűz ruhája leomló fehér köntös, mely derékon át van kötve. A kis Jézuskát más és más színű köntösbe szokták öltöztetni. (...)

A szentély két oldaláról kényelmes lépcsőn lehet fölmenni a szobor közvetlen közelébe. Ez a búcsúok feljárója, melyen ezrek és ezrek mennek föl minden búcsú alkalmával, hogy közvetlen közletről lássák a „csudákkal jeleskedő segítő Máriát”. (...)

A szobron sok viszontagságnak nyomai láthatók. Figyeljük meg közletről mi is a szobrot. Minél nagyobb volt a

székely nép fájdalma, nyomora, megpróbáltatása, szenvedése, vagy elnyomatása, az üldöztetések között annál jobban ragaszkodott az ő segítő Szűz Anyjához, annál jobban megnyilvánult szeretetének sokféle jele s a szobor testén ezek némi karcolásokat idéztek elő. A gyöngyök, ezüst, arany koronák, királyi pálcák, képek, rózsafüzérek érintése azonban mégsem idézhettek elő olyan sérüléseket, amelyeket eltüntetni, befesteni nem lehetett.

Lássuk, mit szól erről a hagyomány, mit jegyeztek fel erről a krónikaírók?

A XVII. és XVIII. században törökök és tatárok igen sokszor törtek be „Csíkországba” és a kolostort is háromszor dúlták fel a törökök vagy tatárok. Ezen kívül a Székelyföldnek ezen része a magyar portyázó katonának is állandó tanyája volt, s bizony az sem volt ritka eset, hogy magyar vagy német katonák fosztották ki a kolostort, akik nemcsak eleséget, hanem kincseket is kerestek, kik törtek, zúztak, kímélettel semmivel sem bántak.

Csíknak legsiralmasabb állapota 1661-ben volt. A török szultán az erdélyi zavarok lecsillapítása végett Ali basát küldi be a tatár hordák élén, akik egész Csíkot végigpusztítják: igen sok székely férfit és nőt rab-szíjra fűznek, s a jászvásári vásárra magukkal hurcolnak, vagy azon reményben visznek el, hogy az elmenekült hozzátartozóik jó pénzen ki fogják váltani. E tatárdúlást a kolostor sem kerülhette ki. A kolostor háromszor égett le és a szobor csodálatosan megmenekült. (...)

A fosztogató tatárok a templomba érve először megijedtek az élő alakot mutató Mária-szobor fenséges alakjától, és egy tatár korbácsával a szobor csodaszép arcába csapott, de a szentségtörő karja azonnal megmerevedett. Látva ezt, egy másik tatár még dühösebb haraggal rohant az oltárra és baltájával a kis Jézus homlokához vágott, de merészségeért ez is hasonlóképp bűnhődött. A harmadik, társainak szerencsétlenségét meg akarta bosszulni, nem mert az oltárra rohanni, hanem távolról a zászló rúdját szegezte a szobor nyakának, hogy így a földre terítse, de látva ezt a vezér, haragra lobbant katonái kegyetlenségén és a bűnösöket ő is példásan megbüntette. Világos ebből, hogy miért vannak azok az eltüntethetetlen karcolások a szobron. Ellenséges kéz cselekedete. A hagyomány szerint Pap Miklós oltárépítő, mikor a jelenlegi oltárt 1848-ban beállította az azelőtt negyvenhat esztendővel épült templomban, megpróbálta ezeket a karcolásokat eltüntetni, de nem sikerült befesteni.

A hársfából faragott és 2 m 26 cm magas szobor alakjáról arany, bíbor és violaszínekkel ékeskedő palást csüngött le, amelyre lehullottak összefonatlan hajfűrtjei. A régi képeken így van ábrázolva.

Tankó Gyula

Gyimesiek a pünkösdi búcsún

Gyimesvölgyét három nagy község alkotja: a Tatros legfelső forrásánál Gyimesfelsőlok, alább Gyimesközéplok, majd ahol a Gyimesi-szoroson átlépünk Moldvába, ahol Betlen Gábor 1626-ban egy várat épített, ott ér véget a Gyimes, Gyimesbükk a harmadik, de legrégibb gyimesi település. A három Gyimesnek kb. 15000 lakója van, nagy részük csángó-magyarok, akik a XVII. századtól fokozatosan telepítették be a Tatros mentét és a Tatrosra merőlegesen elhelyezkedő patakokat. Érdekes, titokzatos, néha romantikus világ ez a patakország. A patakok itt a tizesek, a falvak. Így van Rána, Ciherek, Ugra, Görbe, Boros, Sötét, Kápolna, Antalok, Rajkók pataka, hogy csak egynéhányat említsünk meg.

A gyimesiek nagy része tudja, honnan csángáltak ide, a jobbágyság, katonaság, szolgaság, zsellérség, börtön és adó elől. Itt az erdőben vágásokat tisztítottak, taroltak le és így jöttek létre az első gazdaságok. Nyelvjárásuk legjobban a felcsíkiakéhoz hasonlít, onnan jöttek a legtöbben, de találunk háromszéki, alcsíki, fogarasi, moldvai elemeket is, attól függően, ki honnan jött.

A gyimesi csángók soha nem szakadtak el a csíkiaktól. Gazdasági kapcsolatokat tartottak fenn, csereberéltek, a gabonát, ipari termékeket valamikor Csíkból szereztek be, ők pedig tejtermékeket, bőrt, állatokat juttattak a csíkiaknak.

A kapcsolat legszebb ünnepi megnyilatkozása a pünkösdi búcsú. Ameddig csak visszaemlékeznek, a gyimesiek három nagy keresztaljával — Gyimesbükk, Gyimesközéplek, Gyimesfelsőlok — indultak a több mint 80 kilométeres út megtételére. A három keresztalja 700-800 embert is jelenthetett. Igazi búcsút nyertek, hisz az egész utat gyalog tették meg, közben imádkoztak, énekelték a szebbnél szebb Mária-énekeket.

„Róma után a lesgzentebb hely Csíksomlyó”, ezt vallotta minden gyimesi csángó, s életük legszebb álma az volt, hogy legalább háromszor nyerjenek búcsút Csíksomlyón.

A hosszú utat botosban, könnyebb, kényelmesebb cipőben tették meg. Vallomásaik szerint a búcsújárás először is lelki szükséglet: azért indultak, hogy a csodatevő Szűz Máriától üdvösséget nyerjenek. Gyimesben különleges kultusza van a Szűz Máriának, a csodatevő Mária Édesanyának. Gondoljuk csak a könyörgésekbe szabadon belefoglalt szövegekre: „drága jó Mária Édesanyám”, vagy a „Babba Mária sír”, „Ne rosszalkodj, mert a Babba Mária haragszik!”.

Mária szobra, amely a ferencesek nagy templomában található, a csodatevő hírében áll a gyimesiek körében. Évente, akik a búcsú alkalmával idejöttek, azok a lelki üdvösség mellett testiekre is gondoltak: gyógyulásra vágytak, szerencse után sóvárogtak.

„Hátul a Mária lábát megtörültük zsebkendővel, ezt más pünkösdig meg nem mostuk, ha valahol fájt, megérintettük” (Antal Katalin, 66 éves).

„Akinek kalapja volt, az azzal törülgette a Mária-szobrot, hogy ne fájjon a feje” (Tankó P. János, 74 éves).

Ismert dolog, hogy a Mária-szobor hársfából készült, a kegyszobrok közül a legnagyobb: 2,27 m magas. Hogy ki készítette, mikor, hogyan került ide, az már csak találgatás. Egyesek szerint keletről hozták, mások szerint egy székely mester készítette. A gyimesiek csak azt tudják, hogy annak ott a helye, s a történelem során hiába akarták elmozdítani, nem sikerült. A szimbólumból legendák születtek. „Mária szobrát a tatárok el akarták vinni. Négy ökrövel sem tudták megmozdítani. Egy katona a kardjával megcsapta (megütötte) a szobrot. A forrást (heg, forradás) én es láttam” (Tankó József, 74 éves).

„Somolyón szőtt egy asszony pünkösdi szombatján s vasárnap is. A szomszédasszony hitta: gyere menjünk a templomba, jönnek a búcsúok. Nem ment, kellett szőjjön. De kőé (kővé) vált. A csürkéik is ott vannak az osztováta (szövőszék) alatt. Csudájára járt mindenki” (Mónus Berta, 63 éves).

A búcsújárás, amint mondtuk, ünnepi megnyilvánulás volt, az egygyártartozásé, az öröme, hogy hitben, lélekben, de testben is ismét együtt lehetnek. Íme, hogy meséli ezt el Mónus Berta néni: „Tiszta fejrbe ötözve mentünk. Képzelve el, sok száz ember tiszta fejrbe. Egyszer a püspök is ott volt, s a nagy körmenetben münköt osztott bé maga után, ki a Jézus hágóján. Mikor mü mindig utolsó előttiek voltunk a nagy körmenetben. Utánunk még csak a moldvai csángók voltak.

Amikor a keresztalja ment át Szépvízen, Szentmiklóson, s más helyeken, sokan gyűltek az utcasarokra, csebrekben friss víz volt s csipor, kénálgattak, együtt énekeltünk s örvendünk. De legszebb volt, óh Istenem milyen szép volt, amikor közeledtünk Somolyó felé. Mindenfelől, országúton, mezei utakon jöttek a keresztaljak, énekszó, csengettyűszó. Amikor esszetalálkoztak a keresztaljak, a lobogókat suhogtatták, lobogtatták, fődíig hajtották s így köszöntötték egymást. Istenem, hogy suhogtak a zászlók, azután amíg nem volt szabad keresztaljjal járni, még álmomban is láttam, hogy suhognak a szent lobogók.”

Vizsgálódásaim során azt szerettem volna megtudni, hogy a gyimesi emberek ismerik-e a pünkösdi búcsújárás történelmi hátterét. Igen, főleg az idősebbek ismerik. Az más kérdés, hogy a történelem épp, mint a ballada, a monda, a nép ajkán alakul, változik, esetleg helyi jelleget kap. De szólaltassuk meg Tankó P. János bácsit, aki maga is többször részt vett a pünkösdi búcsún:

„János Zsigmond református király át akarta téríteni a gyergyóiakat és a csíkiakat is a református vallásra, de ezek erőst tartották a katolikus vallásukat. Elindult — most meg nem mondom pontosan, melyik esztendőben — katonáival hittéríteni. Igen, csak ezt tudták a csíkiak, s főleg a gyergyóiaknak volt egy ügyes papjuk. Na, esszegyűltek Somolyóra, rengeteg sok gyermek, férfi, asszony, harcosokat válogattak, s szembeküldték a királlyal a Tolvajos-tetőre. Furfan-

gosok voltak, az út két oldalán a nagy fenyőfákat béródalták, a amikor a katonák odaértek, a legutolsó fát kidöltötték, a fák egymást döjtötték sorba, reá a katonákra. Sok katona meghalt, a többieket pedig a székelyek elkergették. Diadalmason visszatértek Somolyóra, ahol várták őket az ottmaradtak. Na ennek a tiszteletére gyűlnek össze minden pünkösdi napján. Megőrizték vallásukat, s ebben Mária is sokat segített.”

Csíksomlyó tehát — elmondhatjuk — a katolikus székelység ősi szent helye, amely egyben a nyugati kereszténységnek is egyik legkeletibb őrhelye. Zarándokcsapatok jönnek ide Erdély legtávolabbi helyeiről. A múlt századokban mezei ösvényeken, erdei csapásokon és minden utakon érkeztek, Mária-énekkel az ajkukon. Itt kérték az égi segítséget, amikor gyermekeiket, asszonyaikat, szülőföldjüket védték a keletről betörő ellenséggel szemben. De elemi csapásoktól is itt reméltek vigasztaló védelmet. A léleküdvösségen, a csodahiten kívül több motiváció is létezett ahhoz, hogy a „fehér keresztalja” — a sokszáz gyimesi — vállalta évente ezt a hosszú, nehéz keresztutat.

Ilyen motiváció volt a világra való kicsodálkozás, a látás és a hallás vágya. Ismert tény, hogy Gyimes zárt vidék, főleg a nők nem sétifikáltak a nagyvilágban. Innen szolgálni sem járt senki, tehát sok olyan nő volt az ötvenes évekig, aki meghalt anélkül, hogy Gyimesen kívül más vidéket látott volna. A búcsú alkalom volt a látásra, hallásra, hisz ide sereglett Er-

dély és Moldva római katolikus népe 1567 óta minden pünkösdi szombatján. Itt sokadalom volt, s a sokadalom szórakozás is: cirkuszosokat, bűvészmutatványosokat, s ki tudná megmondani, még mit nem láthattak. Ez a tarka sokadalom furcsán hathatott a hegyekben, a csendes völgyekben élő, a nagy, mély csendhez szokott csángó fiatalokra. Itt barátságok, szerelmek szövődtek, titkos szerelmek, amelyeket otthon tiltottak, itt folytatódtak.

De nagy vonzóereje volt a búcsújárásnak az együttlét, az együtt imádkozás és együtt éneklés szempontjából is. Hetekkel azelőtt már készülődtek, szervezkedtek, az előénekesek tanították a Mária-énekeket, kiosztották a feladatokat: ki visz csengőt, ki a lobogókat, milyen a felállási rend, ki a szekeres, kik viszik a háromrudas nehéz lobogókat. Minden ilyen szervezkedés izgalomba hozta a közösséget. Hazafelé is végig énekeltek, imádkoztak és búcsúfiát hoztak: az örömszerzés ismét nagy élmény. Amikor hazaértek, az itthonmaradottak lobogókkal vonultak szembe, fogadták a fáradt búcsúsokat, akik egy kicsit hősnek is érezték magukat: 80 kilométert tettek meg gyalog, énekeltek, imádkoztak, amit a faluért is tettek. De gazdagabbak lettek élményekben, egy évre való mesélnivalót gyűjtöttek össze.

Minden búcsújárás egyúttal erősítette az együvé tartozás érzését is. Ettől félt a kommunista rendszer. Így értük meg a szomorú 1949-es évet is, amikor többet nem jöhettek a keresztalják Csíksomlyóra, s így

elmaradt a gyimesi fehér keresztalja is. Mert így nevezték őket hófehér ruhájukért.

De nézzük meg, mi is történt 1949 tavaszán. Márton Áron püspök bérmaúton volt, és a körutat Gyimesfelsőlokon fejezte be. Innen Somlyóra indult volna, a híres pünkösdi búcsúra. „A nép között az a hír járja, hogy püspök urat az állam el akarja fogni. A legények lovakat vezettek elő, és a püspök urat egy fehér lóra ültették. A lovas püspök körül a legerősebb legények egymásba karolva gyűrűt alkottak. Azután még tíz hasonló gyűrűvel vették körül a központot, annyira, hogy még a püspök közelébe sem jutott senki” (Domokos Pál Péter: Rendületlenül).

Az olasz Osservatore Romano 1949 júliusi 1-ji száma pedig ezt írta: „Áron püspök fehér lován bevonult már a székely nép legendáiba.”

Óránként érkeztek a püspök útjáról Gyimes felé a hírek, s álhírek, amelyek később legendákká váltak itt az emberek száján. S a vallásosságáról híres csángó nép tömegesen összeverődve izgatottan várta, tárgyalta a híreket: „A hegyen egy civil le akarta lőni a püspökünket...”, „Szépvízen egy fiatal kommunista nő majdnem a püspökünkig ért, szinte meglőtte”.

Meg nem lőtték, de ami azután következett, bizonyítja, hogy Márton Áron a romániai magyarság nagy személyisége volt. A gyimesiek pedig ezután, ha vonaton is, de eljártak a pünkösdi búcsúra. Ez már egyéni imádkozás, egyéni út. Ha úgy kívánjuk, egyéni lázadás volt. Mindent kitalált a rendszer, hogy megaka-

dályozza őket a búcsújárásban. De meg lehet-e a lelket kötni, bilincselhető-e a szellem? Most már tudjuk, hogy a szellemet, a lelket gúzsba kötni nem lehet, de megszorítani, sanyargatni igen!

Istenem, milyen elemi erővel robbanhat sírásba az öröm!

1990 nyarán — annyi év után — újra elindult a „főher keresztalja”.

Életemben annyi zokogó embert nem láttam úton-útfélen: sírtak a búcsúsok, a nézők, a fogadók. Sírtak örömükben, de ebben a sírásban a félelem is ott rejtőzött, mert a Nagy Öröm után jött a márciusi szomorú tapasztalat, utána a rengeteg képtelen vádaskodás.

Hogy is állunk, mi lehet az oka a sírásnak? A szomorúság, a félelem, a hirtelen jött öröm. De láttam haragjukban síró embereket is!

„Csíksomlyói Csodatevő Mária, kit mindennapi imájukba foglalnak a gyimesi csángók is, Téged kérdezzünk: hogy lesz tovább, s kérünk, amit tenni szándékszunk, segíts meg minket abban!”

Peti Lehel

Ritualizált közösségi látomás: a moldvai csángók napba nézése

A helyhez-időhöz kötődő közösségi látomások jelentkezésének egy sajátos formája a moldvai csángók pünkösdi hajnali napba nézése a Kis-Somlyó hegyének keleti lejtőjén. A rítus, amelynek társadalmi környezete jelentősen megváltozott az utóbbi tíz évben, a látomás közösségi értelmezés általi kialakításának a példája. Más tömeges transzcendens élményektől abban különbözik, hogy az esemény fokozottan ritualizált, meghatározott helyhez és időponthoz kötődik. A nyolcvanas évek közepéig/végéig a pünkösdi hajnali napvárásban jórészt 25–40 fős csángó csoport vett részt. A napvárás ma már több ezres tömeg részvételével zajlik, az esemény különféle vallási irányzatokat képviselő csoportok találkozásának és rituáléinak a színhelye, míg a csángók napvárása az érdeklődők és a média képviselőinek érdeklődése közepette zajlik. Nincsenek adataink arról, hogy hányféle vallási csoportosulás vesz részt a napváráson, megfigyeléseink szerint az újtáltosság képviselői dobbal, táncsal kísért rituálét adnak elő, míg más csoportosulások hangszeres zenét játszanak.

A rítust a következőkben 2003-ban végzett megfigyeléseim alapján ismertetem. Ebben az évben a tiszta idő miatt jól látható Nap a közösségi látomások so-

rozatos jelentkezését indította el.¹ A csángók már hajnal előtt kimentek a Salvator kápolnához, ahol hajnalig imádkoztak, beszélgettek. Körülbelül egy órával a napfelkelte előtt a keleti lejtőn sorakoztak fel, ahol homogén csoportot alkotva napfelkeltéig hangosan énekeltek, ebben az évben kizárólag magyar szentes énekeket. Ahogy a Nap első sugarai feltűntek a horizonton, jól látható izgalomba jöttek, az éneklést abbahagyták és hangos imádkozásba fogtak, miközben a csoport eredeti helyétől továbbment egy olyan helyre, ahonnan jobban láthatták a Napot. Ezután több percen keresztül mereven figyelték. Volt, aki törött szárú napszemüveget vett elő, azon keresztül nézte a napfelkeltét. A napszemüveg egy idő után körbejárt a csoport tagjai között. Egy idős férfi arcára borított zsebkendőn keresztül nézte a Napot, míg egy öregasszony a szeméhez emelt kendője csücskén keresztül nézett a Napba. Valaki gyertyával üveget kormozott, azt emelte a szeme elé. A kormozott üveget ugyancsak körbeadták. A legtöbben szabad szemmel néztek bele a Napba. Az első asszony, aki *szentségeket* kezdett látni a Napban, hangosan elmondta tapasztalatát, majd megkérdezte a körülötte állóktól, hogy látják-e ugyanazt. Rövid időn belül igenlő választ kapott. Az asszony által mondottakat hamarosan társai saját tapasztalataikkal egészítették ki. Az, hogy valaki látott valamit, majd azt hangosan el is mondta a többieknek, többször is megismétlődött. Beszéd köz-

¹Az eseményről videofelvételt készítettem — P. L.

ben időnként a Napba mutogattak. Ilyesmiket mondtak: „Látod, most ott egy csokor szentség!” „Mi szentséget látok most, ne!” „A közepibe mintha lenne egy...” „Né, milyen jól tetszik [látszik] most!” „Né, most mi jön ott lefelé, ne!” „Nem menek el, amíg látam!” „Galembeckska verődött a napban.”

Jól megfigyelhető volt az, hogy a napba néző csángó asszonyok egy-egy társuk látomásának jelentkezése közben intenzíven értelmezték, asszociációikkal dúsították a látomásszöveget. Ezzel minden bizonnyal befolyásolták társuk fantáziaműködését, akinél ezután az általuk felemlített kognitív minták mentén szerveződött tovább a látomás. Ez egy olyan visszaható folyamat volt, amelynek végén valóban mindenki azt látta, amelyet valamelyikük látni kezdett. A látomás kialakulása így közös értelmezés során zajlott. Az esemény körülbelül egy fél órát tartott. Ezt követően a lejtő aljába húzódva, ugyancsak homogén csoportot alkotva román nyelvű éneklésbe fogtak, amely kb. 20 percig tartott, majd az erdő széléről zöld ágakat tördelve teljesen leereszkedtek a lejtőn.²

Tánczos Vilmos felhívja a figyelmet arra, hogy a hajnali napvárásnak a csángók esetében nem csak Csíksomlyón van jelentősége: a reggeli imák keletnek történő elmondása, a Napnak való gyónás, a moldvai

²Pozsony Ferenc szerint a kálváriahegy tetején található szent berekben azért szakítanak nyírfaágakat, hogy megérintsék a napba öltözött Mária kegyszobrát (Pozsony 2005. 176.), amelynek szentelményi erőt tulajdonítanak.

archaikus imák formulái mind-mind erre utalnak. A szerző szerint az esemény csak annyiban különös és ritka, hogy a Szentlélek eljövételének, az isteni spirituális erő kiadásának hivatalosan is elismert ünnepén a vallásosságot mélyen, a középkorra jellemző hittel megélő népcsoport a hely és az idő szentségével találkozik (lásd Tánczos 2000. 91.).

Az adatközlők beszámolóí szerint a leggyakrabban a fehér galamb képében megjelenő Szentlelket látják, de van, akinek Szűz Mária jelenik meg ilyenkor:

„[Mondják, hogy mikor a Napot várják Somlyón, tesszik, hogy látszanak a szentségek? Miket látnak még?] Én a Szentléleket láttam. Másak látták a Szűzmáriát es. De én különben a Szentlelket láttam. Lobogott, mind a galamb, fehér galamb a Napnak a világjába. Mikor felfelé, mikor lefelé, mikor izé, lobogott a két szárnyával. És máscor tettett, a feje is, hogy hajlította a fejét, mintha köszönt lenne, mintha szólított lenne. Beszélt lenne. [Mások a Szűzanyát látták benne?] Há, mondták, hogy látták a Szűzanyát. S az olyan, mind a szentséges, hogy a világja adja az izét. Mert világot csinál körülötte. Körülötte világos, s ő benne, mind az ótári szentség es, úgy es. [Galamb képibe?] Az ótári szentség jelenik, hogy... s jó aztán a második izébe a galamb lerepülése.”³

A látomások referenciája ez esetben a pünkösdi gondolatkörhöz kapcsolódik. A pünkösdkor a napban megjelenő Szentlelket a moldvai csángók hite szerint

³Jánó Ilona (1934), Csíksomlyó, 2005. 5. 15., saját gyűjtés.

ugyanis nem csak Kis-Somlyó hegyéről, hanem bárholnan láthatják. Az egyik adatközlő beszámolója szerint leányka korában pünkösdi reggelén felmászott egy fára, és amikor feljött a nap, a szentlélek fehér színű, piros csőrű és lábú galamb képében lebegett körülötte.

A látomások feltétele az imádság mellett a gyónás és az áldozás, a tisztaság. A napba nézők számára a látomás jelentkezése tisztaságuk transzcendens vizsgálata. Úgy tűnik, hogy az imádság a legfontosabb körülménye a látomások jelentkezésének. Mégpedig az intenzív, hosszan tartó, szívből jövő imádkozás. A közös imádság ebben az értelemben az idő megszentelésének a technikája. Az imádkozás eseményszerűen való történése ugyanis az, amely a transzcendens tapasztalat isteni forrását bizonyítja. A transzcendens kommunikáció rituális létrehozásának eszköze tehát az imádság. Hogyha az imádkozás nem válik közösségi eseménnyé, a látomás valódiságát megkérdőjelezhetik azok is, akik egyébként hisznek a látomások valódiságában. A búcsújárás ezért is lehet gyakori és tömeges transzcendens élmények helye. Szűz Mária például hitük szerint nemcsak a csík-somlyói búcsúban jelenik meg, hanem Cacicán is. A búcsújárás a csángók vallási rendszerében olyan kulturális értelemmel bír, amely a különféle transzcendens tapasztalatok sűrített jelentkezését tartalmazza. A rituális kapcsolatok megteremtése az egyéni szükséghelyzetekben elsősorban a *szent helyek, kegyhe-*

lyek látogatását jelenti, ahol a kapcsolat a természetfelettil nemcsak a kultusz által, hanem az ASC-állapotok (*altered states of consciousness*) révén, közvetlenül is létrehozható (vö. Pócs 1998. 41.).

A különféle transzcendens értékű gyógyulások, csodás történetek kontextusában a látomások jelentkezése nem szokatlan esemény. Pócs Éva szerint a kommunikáció létrehozása, vagy ennek szimbolikus úton történő imitációja „szent időszakokban, szent helyeken megy végbe, tér-idő szimbólumokkal és egyéb, a szent helyeket szimbolikusan létrehozó módszerekkel: ilyen például a varázskör, a keresztút, a templom körüljárása” (Pócs 1998. 42.). Egy trunki adatközlőnk szerint régebb térden járva háromszor kerülték meg Csíksomlyón az oltárt, ami után pukkanást hallottak (taktilis ASC-élmény). Az oltár megkerülése egy fokozottan szent tér létrehozása érdekében gyakorolt szimbolikus cselekvés. A csíksomlyói templomalvás ugyancsak a kommunikáció érdekében hozott áldozatként értelmezhető.

— *Mit mondtak, hogy mi jön le onnét, mikor nézték a Napat (a lánya kérdezi)?*

— *Mondták, hogy jár a Szentlélek így benne. De én nem láttam.*

— *Fényeset látatt ugyé?*

— *Fényeset láttam. Kerültük meg az ótárt. Megkerültük térgyen az óltárt, háromcor. [S minek kerülték meg azt?]*

— *Azt mondták, hogy ha van érdeмед, akkor hal-
lasz egy pukkantást.*

— *Há, halltuk, hogy koppant.*⁴

A pünkösdi napfelkeltére való várás „eltömegese-
déséhez” az egyház is hozzájárult. 2005-ben például a
pünkösdi misén a prédikációban terjedelmes papi ref-
lexióra is sor került a napba nézés szokásáról. A pré-
dikációt tartó pap személyes történetét mesélte el egy
napba néző csángó asszonnyal való találkozásáról,
amelyben a csángók vallásossága hangsúlyos felma-
gasztalást nyert.⁵ A Napban a Szűzanyát meglátó

⁴ Anonim nő, 85 éves, Trunk, 2005. Saját gyűjtés.

⁵ „...meglátja a Szentlelket és meglátja a Napba öltözött Asz-
szonyt. Egyik alkalommal én is elmentem. Sokan szorogtunk a
hegyen, de legtöbbször Csángóországból érkezett testvéreim, akik
a Salvator kápolnában és mellettem virrasztottak. Mellettem
állt egy csángó néni, kezében a rózsafüzér, átszellemülten nézett
balra, szinte ki lehetett a szeméből olvasni, hogy „most hozom el
Napba öltözött asszony népemet, családomat és haldokló anya-
nyelvünket.” A Nap feljött, vöröses fényben játszott az ég, ami-
kor a nap már magasra emelkedett, a nénike hozzám fordult és
így szólt.

— Páterka! — ők így hívják a papot: atyácska. Ujjongva
mondta: — Láttam a Szűzanyát! — S egy nem várt fordulattal
rögtön rámkérdezett: — Páterka, nem látta a Szűzanyát?

S válaszolni akartam, amit bent éreztem, de nem az a válasz
jött ajkamra, önkéntelenül ránéztem és azt mondtam:

— De igen, én is láttam.

A hegyről lejövet szemrehányást tettem magamnak. „Hogy
láthattad te a Szűzanyát?” De egy belső hang vigasztalt és vála-

csángó asszonyhoz hasonló, prédikációkba beleszótt történetek egyszersmind a látomások kanonikus formában való rögzültségét is elősegítik, az értelmezésminták szilárdulásához járulnak hozzá. Emellett mind szélesebb tömegeket vonzanak pünkösdi hajnalban a Kis-Somlyó hegyére. Az egyház felvállalja és a nem csángó búcsús hívek közé projektálja a csángók hagyományos napvárását. Ez esetben a népi hagyományos vallásosság folklorizmusával van dolgunk, amely egyházi legitimáció révén válik hitelessé és funkcionálissá. A csángók napba nézéssel kapcsolatos látomásainak Szűz Mária alakját a Napba öltözött Asszony képzetkörébe integrálja. A csángók hagyományos napvárásának egyházi folklorizmusa szoros

szolt: „Láttad a Szűzanyát. Azért vagy itt!” Ezer esztendeje elmúlt, hogy oltalmazza népünket, nemzetünket és sorsunkat. Napba öltözött Asszony, gyermekeid hazajöttek, de kezünkben van egy csokor virág, s ez a kéréseink sorozata. Csíksomlyói Szűzanya, az első kérésünk: szeretnénk találkozni, látni akarunk téged. A második kérésünk: vezess el minket szent fiadhoz, aki itt maradt közöttünk az oltári Szentségben. Hogy az emauszi tanítványokkal kiáltsuk feléje: *Mare nomiscum domine(?)!* Maradj velünk Uram! S a harmadik kérésünk: Segítsd meg alvó nemzetünket, hogy felébredszük, s a megoldott kívét együttes erővel összegyűjtsük! A Patmosz-szigeti látnokot halloztuk, János apostolt, amiért elmondta, hogy az égen nagy jel tűnt fel, egy asszony, akinek az öltözete a Nap, lába alatt a Hold és feje fölött tizenkét csillag. Hol látta a Szűzanyát János apostol? Patmosz szigetén. Mi is Patmosz szigetén élünk, mert Erdély a mi számunkra Patmosz sziget. Erdély igazán sziget. (Csíksomlyó, 2005. 5. 14., saját gyűjtés.)

kapcsolatban áll a katolikus egyház nemzetépítő törekvéseivel, valamint a sorsszimbólummá váló csángó-mítosz („haldokló anyanyelv”) kiteljesítésével. A Kis-Somlyó hegyi pünkösdi hajnali napvárás a nem csángók számára így nem csak vallási értékű viselkedés, ugyanilyen fontos a csángósággal való nemzeti azonosulás tettértéke is.

Irodalom

PÓCS Éva

1998 Transz és látomás Európa népi kultúráiban. In: Uő. (szerk.): *Eksztázis, álom, látomás. Tanulmányok a transzcendensről*. I., Budapest. 15–55.

POZSONY Ferenc

2005 A moldvai csángó magyarok. Gondolat Kiadó — Európai Folklor Intézet. Budapest

TÁNCZOS Vilmos

2000 Keletnek megnyílt kapuja. Emlékképek a moldvai csángók szerkezet nélküli kultúrájáról. In: *Keletnek megnyílt kapuja*. Pro-Print Könyvkiadó, Csík-szereda, 2000. 88–159.

Szépirodalom

Dsida Jenő

Pünkösdi várakozás

Kész a világ,
Feszült, ünnepi várás
Tereng felette.
Halotti csend. Csak néha néha
Sóhajt az Isten lelke.

Kimérve minden pálya
Megtöltve minden lélek-lámpa,
Ahol csak úr a lét...
De jaj, sötét van,
Mélységes iszonyú sötét!

A zordon tömeg-árnyék
Némán zokogva kering útjain,
S csak egyet tud és egyet érez...
...Most váratlanul vágyon megvonaglik
és felzúg Istenéhez:
Betelt az idő!
Sugarat, fényt, szint adj nekünk,
Mert epedünk!

Fényesség nélkül oly sivár az élet!
Nagy Alkotónk, oh mondd ki szent ígédet
Legyen világosság!...

És ismételik mindig erősebben
A felviharzott étheren keresztül
És felharsan az egek harsonája
S a végtelennek zsoltosmája zendül
Zsibongva, zsongva...

És nagy szavát az Ur — kimondja!

1924

Áprily Lajos

Rapsonné erdejében

(Részlet)

Pünkösdi másodnapján
gyönyörű a hajnal,
hangos pünkösdlők
indulnak a dallal:
„A pünkösdi rózsa
kihajlott az útra,
gyere bé, viloja,
szakassz egyet róla...”
Megindultunk mi is
frissen, kora reggel,
csilingelő szavú,
cifra gyermekekkel.
Százszor mondják a dalt,
soha el se vétik,
elkísértek vele
a falu végéig.

Fodor Sándor

Álom

Azt álmodtam, hogy felnőttem. Elvégeztem a gimnáziumot, közben háborúba keveredtem, fogságba is estem, de onnan hamar szabadultam. Érettségiztem, beiratkoztam az egyetemre. Jól emlékszem, Bolyainak hívták az egyetemet és a román egyetemet is jártam, mert román nyelvtanárnak (is) készültem, ezt akkor Ferdinándnak, később Babeşnek hívták. Már jócskán egyetemista voltam, amikor elvitték szülőfalumból, Mária lába mellől a barátokat, köztük gyónatatómat, Leánder Atyát is. Ez akkortájt volt, amikor már nem mentem gyónni, mert azt hittem, marxista vagyok, de nem voltam benne biztos. Nem is dicsekedtem vele, később kiderült, hogy jól tettem.

Azt az egyetemet is elvégeztem, állásba kerültem, szerkesztőségekben dolgoztam, kettőben is szép sorban. Megnősültem, és kislányom született, egy aranyhajú baba, majd úgy öt év múlva egy másik, huncutabb, mert az első egy valóságos kicsi angyal volt, — el is szállt tőlünk 18 éves korában: amikor ezt láttam, azt hiszem nyöszörögtem álmomban, de az is lehet, hogy sírtam. Miket össze nem álmodik egy gyerek!

Azt is álmodtam, hogy felnőttkoromban könyveim jelentek meg, de végig éreztem, ez valahol nem (egészen) igaz, és azt is álmodtam, hogy feleségemmel nagy szeretetben öregedtem meg, pedig... nem is tu-

dom, mi mindent álmodtam még össze. Azt hiszem, mert az este sokat ettem: Édesanyámék vendégségbe mentek valahová, nekem azt mondták, ugye nem félek, hiszen már nagy fiú vagyok, és én nem is féltem — csak a vacsorára hagyott tejföles tehéntúró helyett töltött káposztát bányásztam ki egy fazékból, arra támadt kedvem, megkívántam, na. Azért álmodtam aztán én ilyeneket. Azt is, hogy öreg lettem, már 70 éves is elmúltam, felköszöntöttek, konyakot, bort is ittam, mint a felnőttek, és gyönyörű kitüntetést kaptam magyar címerrel a közepén.

Közben azt is álmodtam, hogy meghaltak a szüleim — érdekes, álmomban sokan haltak meg, amin csodálkozom, mert halálról, temetésről egyébként nem szoktam álmodni. Mondom, csakis a töltött káposzta miatt zagyválhattam össze annyit álmomban. Az egyetemet is sok-sok vizsga után elvégeztem, mindegyik sikerült és miközben ennek örvendeztem volna, eszembe jutott, hogy holnapra nem készültem hármasszabályból: Borcsa tanár úr, Gergely bácsi, majd megbökdösi bogos ujjával az üstökömet és megszid. „Ebadta sündisznója!” Mondjam el neki talán, hogy miket álmodtam? Hogy tizenegy éves — első gimnazista létemre — hetvenéves is voltam? Hogy két unokát is álmodtam magamnak? Egy kislányt és egy kisfiút — mint a mesékben? Álmomban úgy szerettem őket, mint engem Vilmanéni nagymám, akinek férje már régóta megette a borospoharat nagy jókedvében, és akkoriban Besztercén még nem műtötték a vakbelet.

Nem élt már Ludwig Grossvater se: Vele szilvát ráztam a kertjükben, Besztercén a budaki hídon túl, a Grossmuttert pedig még régebben eltemették, énnekem már csak ez az egy szem Vilmanéni nagynagyanyám van életben.

Úgy egyébként (máskor) álmodtam én ijesztőseket is, például le kellett ugranom a toronyból. Most nem kellett leugranom sehonnan. Elmondhatom, jobb sorsot álmodtam magamnak, mint amilyennel édesanyám szokott fenyegetni, hogy mi vár rám, ha nagy leszek és akasztófavirág lesz belőlem. Persze, csak olyankor jósolt nekem ilyeneket, amikor rossz fát tettem — vagy tesztek — a tűzre, egyébként nem foglalkozik jövőmondással.

Igaz, álmodtam magamnak bánatot is, például, amikor ott álltam a nyitott sírnál és előre hajoltam. Akkor, kétfelől megfogtak. Hogy juthat ilyesmi az ember eszébe? Kár, hogy a háborúban nem álmodtam magam tisztnek, vagy valami hősnek legalább. (És az is kár, hogy amikor egyetemistának láttam magam, nem mulattam nagyokat, mert azt álmodtam, hogy igencsak szegény diák, korgógyomrú legény vagyok. Bezzeg rokonunk, Bojtás Pista ő nagyokat mulatott, nem álmodban, hanem a valóságban, de róla nem álmodtam semmit.)

El ne felejtsem, hiszen fontos: szerelmes is voltam álmodban, nem is egyszer. Valódi házasságot is álmodtam magamnak, templomi esküvővel Kolozsvárott a Szentmihályban.

Azt álmodtam, hogy feleségem művész, szép képeket fest — én pedig író vagyok, ami aztán tényleg emeletes

butaság még álomnak is, hiszen egy írónak sokat kell írnia, én pedig, ha nem lehetek tanár a szeredai gimnáziumban vagy aranygombos honvédtiszt — akkor inkább költő leszek. A versíráshoz nem kell akkora szorgalom és türelem, mint egy történethez, vagy éppen séggel regényhez. Nemrégiben fogalmazást adott fel magyarból Pulchárd tanárúr, még pedig a tavaszról. Kérdeztem, versben szabad-e fogalmazni? Azt felelte, hogy aki verset ír a tavaszról — tízest kap. Így tettem, és megkaptam a tízest. Érdekes, hogy a nemrég írt versemnek csak az utolsó sorára emlékszem, így hangzik: „A gombák is kinőttek már, Fodor Sándor utánuk jár.”

Egyébként álomban is nagyon szerettem gombászni, akkor is, amikor felnőttek, sőt öregnek láttam magamat. Felnőttek lenni álomban éppen olyan, mint gyermeknek, van benne öröm és bánat, szórakozás és játék, néha unalom is, csak az ember kevesebbet sír és kevesebbet fél, de ha mégis, akkor nagyon. Aztán el ne felejtsem — előkerült Leánder Atya, én pedig elkezdtem ismét templomba járni, talán azért is, mert valami nagy bánattól égett a halántékom.

Egy időben kutyám is volt. Bogyónak hívták. És sokat utaztam, jobban megtanultam németül, mint amennyire (édesanyámtól) tudok, sőt álomban angolul is megtanultam — nyilván a nehéz vacsora következtében sajátítottam el egy olyan nyelvet, amit nem is tudom, hogy lehet megtanulni, mert az ember — ezt édesanyám mondogatta, ha az angol nyelv szóba került — angolul strimflit ír zoknit olvas. Ki érti az ilyet?

És jártam a világban mindenfelé, még Amerikában is megfordultam, de ott is kétágú a gatyá. Olyan igaz és érdekes ez az álom, mintha tényleg megtörtént volna, bár néha olyan unalmas is, hogy álmomban belealszom az unalomba. Ilyenkor azt hiszem, könnyen fel is ébred az ember. Kiváltképpen, amikor hosszú utazást álmodunk magunknak és kéri a jegyeket... Édesapám annyit mind emlegeti nekem, hogy öreg korában nyugdíjas lesz, számolja is: még huszonkét éve van addig! Ezért aztán (mert csak ez ehet az oka) én is nyugdíjba mentem álombéli öreg koromban. Nem jó az, de rossz se. Csak egyvalamit sajnálok: Semmit sem álmodtam arról, hogy felnőttkoromban a csíkszeredai rom. kat. főgimnáziumban tanítok (pedig ha Isten éltet, ide visszajövök majd tanárnak!), de titkos tervem valóra válásáról se, hogy ha érettségi után eljutok Pestre, elvégzem a Ludovikát és fényes magyar honvédtiszt lesz belőlem. Ehelyett érthetetlen módon bakának álmodtam magam, igaz, hegyivadásznak, gyopárral a sapkámon. Nem emlékszem, hogy a háborúban ért volna valami. Pici sebet sem kaptam, igaz, úgy adódott, hogy én se öltem-bántottam senkit. Nem szeretek verekedni, elemista és óvadás koromban sem szerettem. (Még egy érdekes dolog: Álmomban, már öregedőn kaptam egy gyönyörű, éles, csontnyelű bicskát, de csak halat takarítottam vele és gombásztam, botot vágtam magamnak és ettem vele. Mutogatni is szerettem, tetszett, amint mondogatják: látszik, csíki ember vagyok.)

Nem is tudom, mennyi mindent álmodtam még össze és álmodom tovább is, mert tessék elképzelni: még nem ébredtem fel! Álmodom tovább, de jól tudom: az ilyen hosszú álmokat az ember reggelre elfelejti: ezért írom le hamarjába még most, mielőtt felébrednék. Kiváltképpen, mert amikor felnőttnek és öregembernek álmodtam magam, nem is Csíkbán laktam, nem tanítottam gimnáziumban és honvédtiszti egyenruhát se viseltem. Egy napig se. Kíváncsi vagyok, mi lesz majd belőlem, ha felnövök? Talán az se biztos igazából, hogy felnőtt is lesz belőlem, hiszen végigálmodtam már magamnak egy hosszú életet. Ez annyi, mintha leéltem volna.

Nagyanyám azt mondja, hogy kisgyerek koromban mielőtt kimondtam volna az első szót, de már értelmesen pislogtam, ha szóltak hozzám, mint minden apróság beszéltem a fákkal, virágokkal, állatokkal. Értettem ezeket és a magam — felnőttek számára érthetetlen gőgicsélésével válaszoltam nekik. Jó lenne visszaálmodnom magam egészen kicsinek. De sohase sikerül. Most úgy hiszem, nemsokára felébredek. Egy kicsit sajnálom, hogy így van, félek is tőle. Az ébredéstől. Amikor majd barátaim — mindazok, akik álomban elhagytak —, játszópajtásaim várnak. De az is lehet, hogy Édesanyámék jönnek értem Nagymamával: ő majd kézen fog, mint egészen kicsi koromban, és elvisz a somlyói Máriához.

Kolozsvár, 2006

Reményik Sándor

Pünkösdi szomorúság

A Lélek ünnepén

A Lelket lesem én.

A Lelket, amely több, mint költemény.

A Lelket, amely sosem volt enyém.

A Lelket, amely sosem lesz enyém.

A Lélek ünnepén

Szomorún zendül egyetlen igém:

„Hogy születhetik újjá, aki vén?”...

Ladó Lajos

A csíksomlyói búcsún

Amint egyedül viszem a gazdaságot, egyszer kijön hozzám édesapám és azt kérdi, hogy én elmennék-e a „Csík-Somjai búcsúra”? Épp egy vasárnap volt.

– Én elmegyek, mikor lesz?

– Mához egy hét.

– Akkor csütörtökre jöjjön ide és én elmenyek.

Na, megörvendtem, hogy oda is elmehetek.

Eljött csütörtök és megmutogattam apámnak a majorság kezelését. Már este átment a Hargitán az első kereszt-alja. Hovávaló kereszt? Szovátai. Gyönyörködtem. Idát később megint éneklés van: jön a Küküllő-keményfalvi és a korondi kereszt-alja. Ezek ott meg is háltak nálam.

Még csütörtök éjjel megérkezett a zetelaki kereszt. Pénteken reggel már számos kereszt-alja érkezett. Akkor délelőtt egy oláhfalvi szekérre én is felültem, hogy útrakeljek a „Csík-Somjai búcsúra”. A lelkem elfogódott volt, mert már előző este láttam a sok keresztet és a népek buzgóságát. A dobszó és csengő hangjaiba vegyült ének a legfásultabb lelkeket is gondolkodóba ejti s mindenki nagy kíváncsisággal várja az ünnepet.

A szekér kihaladt a Tovajos-tetőre.

A nagy erdői út, szép időben, tavasszal, festői képet. Az ember lelke megpihen a természet ölen és

mindig visszavágyik abba a szép bájba, mely a Hargitának valami csodaszép különlegessége.

Amikor beérkeztünk a barátok kútjához, a kút előtt láttam, hogy egy nagy piros zászlót lenget a szél. Szépen fodrozta az udvarhelyiek lobogóját.

Estefelére beérkeztünk a szép Csík-Somjóra.

Azt, hogy a búcsú hogy telt, leírni nem tudom. Elég, hogy lezajlott a háromnapos ünnepség. Aki résztvett rajta, azt mondotta a végén, hogy csak álom volt az egész.

Nekünk kemény munka volt.

Pünköst napján délután újból neki a Hargitának. Én gyalog vágtam neki. Az egész búcsú alatt a legszebb benyomásokat az útászháznál láttam, vagyis azt, hogy milyen ragaszkodása van a székely népnek a Csík-Somjai Máriához. Az úton nagy sár, nagy locs, a keresztet a vizes fűre fektetve és a búcsúsok Somjó felé fordulva, az út közepén a sárban térdelnek, hogy még utolsó Isten-hozzádot mondjanak a Somjai segítő Máriának, a székelyek védőasszonyának. Kell-e ennél szebb bizonyosság, mint amit a máréfalviaktól láttam?

A győzelmi énekből az emberek nem tudtak kifogyni. Kezükben fenyő- és nyírfagallyakkal készített somjai emlék s a szívükben a szűnni nem akaró Mária-fohász.

Amikor kiértem a házamhoz, sírással váltam el a többi búcsúsoktól.

És még másnap is csengett a Hargitán a visszhang:
„Szép liliomszál, szüzek virága...”

Csávossy György

Főegyházmegyei himnusz

Ezer éve keresztények vagyunk Erdély földjén,
ezer éve egyházmegyénk követi a törvényt,
amit István király bölcsen megszabott,
mikor Gyulafehérvárnak főpásztort adott.
Utódaik nagy időknek rontó viharát
átvészelték imádságban századokon át.
Tatár, török dúlta fel az ősi templomot,
Hunyadiak sírján hagyott üszköt és romot.
Mégis a szent székesegyház ma is büszkén áll,
védőszentje lángpallossal sújtó Szent Mihály.

Mindenható és hatalmas
örök Isten légy irgalmas,
tartsd meg Erdély gyarló népét,
Szent Istvánnak örökségét,
Csíksomlyói Boldogasszony
továbbra is oltalmazzon.
Segíts minket Szent Király,
védelmezzél Szent Mihály,
szálljon imánk fel az égig,
az idők végezetéig,
az idők végezetéig
Amen.

Miasszonyunkhoz

Miasszonyunk, gondos anyánk,
vigyázzál minden percben ránk!
Anyám, fogd meg gyarló kezünk,
ne engedd, hogy ma vétkezzünk.
Anyám, sok könnyes gyermeked
tudom, hogy mind kedves neked,
de nézd, az élet szennyes ár,
száz zuhatag, száz örvény vár,
ragadj öledbe ölelőn,
szeress, vezess az útvesztőn.
Hány pallón át csábít a part,
mely délibábos tükröt tart,
de mélybe húz a szédület,
Anyám, óvj minden életet!
Szeress, szeress, mint jó anya,
légy áldott érte Szűzanya!

Hajdú István

Búcsús nagy titok

1949. pünkösd. Csíksomlyói nagybúcsú. A Hargita felett ezen a napon félelmetesen beborult az ég. Idős, búcsúra járó emberek mondták, hogy amikor a Hargita felett megdördül az ég, villámlani kezd és elered az eső, az azt jelzi, hogy nehéz idők jönnek. Igaza volt a viharnek, mert elkezdte gyászolni az utolsó nagy csíksomlyói búcsút. Ezt megérezte a búcsús tömeg is, amikor Erdély nagy püspökét nem engedte kivonulni a kegytemplomból. Mindenki meg akarta csókolni a kezét, vagy megérinteni legalább a ruhája szegélyét. Fenn a kóruson már minden ismert Mária-éneket elénekelték. A kántorok egymással tanakodtak, mit énekeljünk még?

— Tudjátok mit? Kezdjük el újra — mondta az egyik. — Ó, áldott Szűzanya. Azt sokszor lehet ismételtetni.

És felcsendült a Szűzanyához fohászkodó ének:

Ó, áldott Szűzanya, mennyei szép rózsza,

Boldog mennyországnak drága gyöngyvirága,

Bűnösöknek kegyes szószólója.

Vigyázz reánk Édesanyánk, Angyaloknak Királynéasszonya, angyaloknak Királynéasszonya.

— Tudjátok-e, hogy 1949-et írunk — szólalt meg az éneket ajánló kántor. — Ismételjük meg negyvenkilencszer a refrént.

A kórus pedig újra és újra kezdte a kérő, könyörgő, ég felé sóhajtó éneket:

— *Vigyázz reánk édesanyánk, angyaloknak Királynéasszonya!*

Áron főpap kilépett a kegytemplomból. Pár nap múlva el is indult népével, kereszttel a vállán, az új idők Golgotájára.

Ezen az utolsó búcsún édesanyám is ott volt. A székelyszentléleki plébánia zászlóihoz csatlakozott kicsiny szülőfalum, Bogárfalva is. Gyalog keltek át a Hargitán. Mi, gyerekek, szívszorongva vártuk haza a keresztalját. Izgalommal találgattuk, vajon az idén mi lesz a búcsúfia. Mikor édesanyánk hazaérkezett, nem volt fáradt, pedig tarisznájában ott láttuk az eső áztatta ruhát. Az a hagyomány, hogy ha a csíksomlyói zarándokokat s zászlóikat megveri az eső, abban az esztendőben bő termés lesz. 1949-ben tényleg bő termés lett, de ez az év Erdély népe számára a bőséges keresztek idejének kezdetét is jelentette, és ez a termés hosszú esztendőig érett, sok-sok szenvedés húzta le a kalászosok fejét.

Az ajándékosztás

Édesanyánk maga köré ültetett bennünket, majd így szólt:

— Gyermekeim. Hoztam ajándékot. Nem sokat, nem nagyot. Tudjátok, hogy kilencen vagytok testvérek. Egynek-egynek kicsike jut. Ezeket most szétosz-

tom, de a nagy ajándékot a végén adom át, mert az mindnyájatoké lesz.

Megkezdődött az ajándékosztás. A hála és a köszönet az volt, hogy mindenikünk kereste édesanyánk kezét és megcsókolta. Alig vártuk azonban, hogy vége legyen a kiosztásnak, hogy mihamarabb megtudhassuk, mi a Csíksomlyói Szűzanya legnagyobb búcsús ajándéka?

— A Csíksomlyói Szűzanya nagy ajándékát nem a tarisznyámban hoztam — kezdte édesanyánk —, hanem a szívemben. Amikor megérkeztünk a kegytemplom elé, beléptünk, és előrementünk a szentélybe a Szűzanyához. Az arca ragyogott, és csodálatos mosoly töltötte be a tekintetét.

— Mondd, miért mosolygott a Szűzanya? — kérdztük.

— Amikor messziről hazaérkeznek a családba a gyerekek, nagy az öröm. Ilyenkor az édesanyák arca örömtől sugárzik. A Csíksomlyói Szűzanya is így várja haza székely népét, a világban szétszóródott gyermekeit, akiket anyai oltalma alá fogadott, amikor Szent István királyunk felajánlotta népét a Nagyboldogasszonynak — hangzott édesanyánk válasza, majd így folytatta:

— Aztán lassan igyekeztünk fel a Szűzanya lábához, hogy jelentkezzünk. Szűzanyám, újra itt vagyok! Itt vagyok, mondtam én is, de nem egyedül jöttem. Szívemben elhoztam a családomat, hazaváró gyermekeimet is.

Ekkor édesanyánk egy kicsit elgondolkodott. Éreztük, hogy gondolatban ismét a Szűzanya előtt áll. Tudtuk, most nem szabad megszólalni. Türelmesen vártunk, s ő így folytatta:

— A búcsúsok kedves tárgyaikat fölviszik a Szűzanyához, s miközben a kérésüket előadják, megérintik a Szűzanya lábát.

— Édesanyánk, te mit érintettél oda? — szegeztük neki a kérdést.

— Az imakönyvet és a rózsafüzéremet, mert ezek segítségével kérem mindnyájunk Atyját, hogy vigyázzon rátok, és jó gyermekek maradjatok — felelte, és tovább mesélt.

— Aztán vége lett a szép búcsúnak. A kereszthalják egymás után sorakoztak a Szűzanya előtt, hogy elbúcsúzzanak tőle. A mi kereszthaljánk is felsorakozott. Amikor megálltam a Szűzanya lábánál és arcára feltekintettem, képzeljétek el, nagyon szomorú volt. Úgy tűnt, hogy a szemében könny csillogott. De nemcsak én láttam így, hanem zarándok testvéreim is. Mindenkinek a szeme tele volt könnyel, amint integettünk a Szűzanyának.

Mi, gyerekek, lélegzetvisszafojtva fogadtuk a Csíksomlyói Szűzanya búcsús nagy titkát. Szinte egyszerre kérdeztük:

— És miért sírt a Szűzanya?

— Fiaim, minden anya, amikor hosszú útra engedi a gyermekeit — magyarázta édesanyánk —, elsírja magát. Az édesanyák, amikor kaput nyitnak a világ-

ba induló gyermekeik előtt, nem tudhatják, hogy visszajönnek-e még azok? Ezt érezte át a mi Csíksomlyói Szűzanyánk is, amikor búcsúzóul reánk tekintett.

Új idők Golgotáján

És beteljesedett a sorsunk. Mindnyájan tanúsítjuk. Az 1949-es csíksomlyói búcsú után a diktatúra emberei becsukták a kegykaput. Csíksomlyói Anyánk mosolya, lecsorduló könnye, történelmi útra indult gyermekeivel. Ő segített nekünk mosolyogni, mert másként nem lehetett volna megmaradni. De segített, amikor népünk szeméből kicsordult a könny, mert Áron püspököt hatévi börtönre vitték, majd tizenegy esztendei szobafogságra ítélték, amikor iskoláinkból száműzték a keresztet, amikor szüleink őseitől örökölt és telekkönyvezett földjeit elvették, amikor a félelmet elültették az emberekben, amikor minden jó és igazságért harcolni akaró embert spiclik figyeltek, amikor a krisztusi tanítást, a felebaráti szeretetet tűzzel-vassal irtották, amikor vallásos közösségeinket szét akarták morzsolni.

Megisméltódott az evangélium leírása, mikor a Szent Család azt a parancsot kapta: Menekülj Egyiptomba, hogy az Örök Igazság megmentessék az ellenség elől! A Szűzanya is velünk menekült családi szentélyeinkbe, hogy segítsen megélnünk az igazságot, hogy a családok ne maradjanak erkölcs nélkül. Akik a Szűzanya szülte ígét el akarták tüntetni életükből, azok már nincsenek közöttünk. Beigazolódott, hogy

az egyiptomi rabságoknak előbb-utóbb vége lesz. Az 1989-es úgynevezett fordulat után újra elhangozhatott: — Fogjátok a gyermekeket és induljatok! Bontsátok ki a viharvert csíksomlyói zászlókat, és induljatok! Hazavár a Csíksomlyói Szűzanya tiszta reményt sugárzó arca. Akik száműzték Csíksomlyó szép Csillagát, ma hol vannak? Mária gyermekei évről évre egyre többen Csíksomlyón újra megjelennek. Immár a világ is hallja, látja, hogy Csíksomlyó népe elpusztíthatatlan. Kérjük testvéreinket, segítsenek újra énekelni: *„Vigyázz reánk Édesanyánk, angyaloknak Királynéasszonya!”*

Az édesanyák lelke

Adjatok máriás lelkületű fiatalságot, anyákat, és én megmentem az egyházközséget, megmentem népünket! — hirdette falunk tiszteletre méltó egykori plébánosa, Lázár Albert. Csíksomlyó újra és újra bizonyítja, hogy a világegyetem leghatalmasabb ereje az ima. Több dolgot intézett el az imára kulcsolt kéz ereje ebben a világban, mint a földi hatalmasok. Rajtunk múlik, hogy imádsággal megakadályozzuk ennek a világnak a mélybe zuhanását. Akit égi Édesanyánk oltalmába fogad, az a gyermek, az a nemzet, az a nép elpusztíthatatlan. Mária-tisztelő édesanyám ezt oly sokszor tanította nekünk, és az ő szép anyai élete ezt igazolta is. Nagy család élén őrködött. Mikor közel érezte a vég jövetelét, összecsomagolta szép székely ruháját és megmutatta nekem. „Itt van fiam.

Amikor elmegyek örökre a Csíksomlyói Szűzanyához, ebbe öltöztessetek.” 1981. december 8-a a Szeplőtelen fogantatás ünnepének hajnala volt. Plébániámon csöngött a telefon. Egy fájdalmas hang szólott: — „Édesanyád meghalt.” Hosszú csend következett. Majd azt mondtam: — „Az én édesanyám nem halt meg! Hazament.” Immár két anyám van: a Csíksomlyói Szűzanya és a hozzá megérkezett Édesanyám. Mindkét anyámnak örömtől csillog a szeme, ha találkozhatunk, és könnyeket hullat, ha el kell válnunk.

Beke Sándor

Ismét felgyújtom a mécsest

Radar áll előttem,
fölém magasodik
gyermekkoromból,
gyermekszívemből
templomtorony
kapaszkodik az égre —

Valakit
buzgón keresnek
a kozmoszra nyíló
templomablakok,
a csendes elmélkedések,
az összekulcsolt kezek
emlékei,
a padokban felejtett
imakönyvek,
a szószéken
a hímzett könyvjelzők
a régi Bibliából,
a falakra tapadt
bűnbánó szavak,
esdeklő imák,
könnyörgő énekek —

Gyermekkoromból
templomtorony
harangja szól,
érchangja felszáll
a táj felett
az égre —
Megállok egy pillanatra
és hallgatom:
Uram,
Hozzád beszélek...

Gyermekkoromból
radar áll előttem,
fölém magasodik
diadalmasan,
délcegen:
rámtalált
a világegyetemben —

Uram,
visszatérek
a gyermeki szívbe
és felmegyek abba a régi
templomtoronyba,
s a kilátó ablakában
ismét
felgyújtom a mécsest —

(2001)

Bűn

Hátizsákot hordozok,
Uram...
Hátamon hordom
nap mint nap
és viszem magammal,
bárhová megyek.
A súlyt.
A terhet.
A koloncot.
Ólomkatona vagyok már.
Szinte mozdulatlan ember.
Segíts,
Uram,
mert roppantul nehéz a súly:
miatta
omlik össze
emberségemben valami,
meglazultak bennem
a lélek kötései.
Ezt a terhet hoztam,
segíts levenni vállamról,
Uram,
és bocsásd meg bűneimet,
roppantul nehéz a hátizsák,
a képmutatás,
az átkozódás,
s a sok hazugság;

ezt a gyarló hátizsákot
segíts levenni vállamról,
Uram,
segíts rajtam,
ki hidegvérrel
néztem szembe
annyiszor Veled,
ígértem fűt-fát,
és tévedéseimben
tévedve hittelek —

Uram,
ezért kerestelek...

Esdeklő ima

Ha
tévedtem,
bocsáss meg, Istenem,
mert ez a bocsánatkérés
olyan erős és igaz, mint a
templom ércharangjának
messzi hangja: megszületett,
mert megkondult bennem
a vészjelző harang, saját magától
szólalt meg bennem. Bocsáss meg nekem,
Istenem...

A szeretetnek nincsen temetője

II. János Pál pápa emlékére

Szentatyánk,
cédrusfa koporsódon
az Új Testamentum
lapjait olvassa,
lapozza a szél —
Máté, Márk, Lukács és János
evangéliumát,
hogy felröppentse az örömmüzenetet
a világ népeinek,
akár a fehér galambokat
a Szent Péter térre néző
ablakodból.

Szenvedésed óráiban
fáradt szemmel
csüggtünk ablakodon,
s miközben
Érted imádkoztunk,
kisgyerek szólalt meg a téren:
„Ha kialszik
a fény,
meghalt a Szentatya”,
de az ablakodból
most is
messiási fény szűrődik ki,

örök fény,
amit senki
nem tud kioltani.
Mert Te tudtad:
a szeretetnek
nincsen temetője,
a szeretet
iránytű nélkül is
megtalálja az utat
a csüggedő emberhez.

Isten ígését hirdetted
hitetlen világunkban,
s itt a földön
hitedből új világ született:
a szeretetet,
mint aranyport,
ráhintetted
a kiszolgáltatott emberekre.

Vallottad,
hogy Isten az embert
jónak teremttette,
s jól tudtad,
hogy az ember amikor rossz,
nem tudja, mit cselekszik,
mert a gonosz
csupán beléköltözött —
de lelkében hiába dolgozik,
hiába munkál.

Az emberi szívben
rejtőző bűnt
megvilágítottad,
s a bűn,
mint bűnbánó mécses,
alázatosan égni kezdett
az istentagadókban.

Mondtad:
„Ne féljete!”
és megfogadtuk,
Szentatyánk,
hogy keresztet hordozó
életünkben
nem fogunk félni többé
sem szenvedéstől,
sem nehézségtől,
sem rosszakaró gonoszoktól,
s ha kell,
Jézusra gondolva
vállalunk életet és halált.

Azt mondtad:
„Kövessetek!”
És követtünk Téged,
mert a szegények
és betegek
pásztora voltál,
háborúk sebeit gyógyítottad,

s az ellenség kezéből
sokszor kiragadtad a kardot,
helyébe
virágot varázsoltál.

Szentatyám,
én is ott voltam képzeletben
a Szent Péter téren,
egyszerű zarándokként
összekulcsoltam a kezem,
együtt könnyeztem
a tiszta szívű
lányokkal és fiúkkal,
s az éretted imádkozó
földi halandókkal együtt
arra kértem az Istent,
ne szólítson magához
Téged.

Mikor a szél
becsukta
a koporsódon pihenő
Új Testamentumot,
fölsírt a lelkem:
„Köszönjük Őt néked,
Lengyelország!”

Isten
megáldotta munkádat
Karol Wojtyła,

— a Szentlélek akaratából
II. János Pál —,
szelíd arcod
szép emléke
maradjon meg nekünk,
lengyel szíved,
melyet az emberiségért áldoztál,
fényeskedjék
az angyalok birodalmában,
s a csillag,
mely lelkeiből születik,
ragyogjon
holnap is felettünk!

Ragyogjon fényesen,
hogy ne szomorkodjunk többé,
és örvendezzünk
és derűsek maradjunk
a közös hitben,
Jézus Krisztus
megtartó erejében —
mindörökké!

Ámen.

Baricz Lajos

Mária, anyám

A mi anyánk, teljes kegyelemmel,
a mi anyánk a Napba öltözött,
a mi anyánk — angyal mondta róla:
legáldottabb az asszonyok között.

A mi anyánknak mosolya a Hold,
és koronája — fénylő csillagok,
a mi anyánknak Isten a fia,
s én Máriának a fia vagyok.

Az én anyámnak az arca ragyog,
az én anyámnak a szeme nevet:
egyre javuló gyermeke vagyok,
és az én anyám engem így szeret.

Csíksomlyó, 2000. szeptember 25.

Nagy Irén

Csángó asszony a búcsún

Messziről jó. Le hegyről, hegyre fel.
„Óh, áldott Szűzanya!” — énekel.
Hangja fakó. Koptatta gond, bánat.
Vigaszt keres itt. Talán találhat.

Mily nagy a templom. Hátul leül.
A szélen már. Még nem egyedül.
Fényes a szobor fenn. Vágyik oda.
Hosszasan térdepel. Késne a csoda?

Félhomály van benn. Éj lesz odakint.
Oldalt egy feszület. Reátekint.
Ott függ a Jézus. Töviság a fején.

Ő nézi, nézi: Ó, a szegén!
Elszunnyad későre. Riadva int:
Sír a Szűzanya! Jaj! Könnyez megint!

Hódoló szonett

Meghajtom Teelőtted fejem,
lábadhoz teszem hódolatom,
fenséges, megismerhetetlen
vagy, és hatalmas vagy, már tudom.

Kételyek, meddő tusák után
Te győztél, s győztem általad.
Lehet hatalmasabb győzelem
annál, ha legyőzheted magad?

Letisztult háborgó elmém,
mint tenger legmélye, tiszta,
végtelen fényed beissza.

Mélységben tévelygő lelkem
fényre ért, telítve Veled.
Úttalan, elveszne nélküled.

Non recuso laborem

*Márton Áron születésének
110. évfordulójára*

A porban játszott egy gyermek,
a templom árnyéka reávetült.
Fejét lehajtva, közel a földhöz,
a csendes játszásba elmerült.
Jöttét nem jelezte csillag az égen,
— Vagy nem vették volna észre azt a népek? —
De jött ezredéves ajándékunkképpen,
nehéz idők méltó Emberének.

Fölötte fehér torony magaslott,
azon kúszott az ég felé szeme,

a ragyogásba fel, közel a naphoz,
s szíve sugaras fénnel lett tele.
Élő Víz folyama lelkén átsuhant.
Nem tudhatta még, csak megérezte, itt
dacolva kell élni, tudva a múltat,
s viselve ezer év vétkeit.

Nem tudta még, de megérezte, majdan
szavakra váltja ezt a ragyogást,
mert szerette, ahogy egy gyermek szerethet,
az Isten házát, a mennyek kapuját,
a Templomot, a templomát, a Várat.
Hatalmas-erősnek találta azt,
Bástyának, minek a lépcsőjére állhat
Hirdetni igazat, hitet, vigaszt.

Azután sokáig nézte a Keresztet.
Hallotta már, ott Krisztus vére folyt.
Mégis fénylik. Hogy ragyog ott fenn.
Az a vér talán arannyá változott?
Mondták, Ő nem kérte soha a jussát,
szenvedett, túrt, csendesen, emberül.
Talán így kellett azt. Ezt kérte az Isten,
mert minden szenvedés bére megtérül.

A gyermek még nem ismert sem betűt,
sem strófát.
Nem szólt. Nem kérdezte meg: „Mi lesz a bérem?”
Csak állt reszketve, s a szíve zúgta:
„NON RECUSO LABOREM”

Jegyzet

A válogatás a következő kötetek és kiadványok alapján készült:

Az én himnuszaim. Antológia. Válogatta, összeállította és szerkesztette: Beke Sándor. *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó*, Székelyudvarhely, 2007.

Baricz Lajos: Isten tenyerén. Versek. *Székelykapu Könyvkiadó*, Székelyudvarhely, 2002.

Beke Sándor: Ismét felgyújtom a mécsest. Versek. *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó*, Székelyudvarhely, 2002.

Beke Sándor: A szeretetnek nincsen temetője. II. János Pál pápa emlékére. *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó*, Székelyudvarhely, 2005.

Búcsús Mária énekek. Csíksomlyó, 1992.

Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. *Székely Útkereső Kiadványok.* A *Székely Útkereső* irodalmi és művelődési folyóirat kiadása. Székelyudvarhely, 1998.

Hargita Népe (Közeleti napilap). Csíkszereda, 2004. május 31., XVI. évf., 125. szám.

Erdélyi Toll (Irodalmi és művelődési folyóirat). Székelyudvarhely, II. évfolyam, 2010. 2. szám.

Hazajöttünk... Pünkösdi Csíksomlyón. Szerkesztette: Asztalos Ildikó. *Glória Könyvkiadó*, Kolozsvár, 1992.

Hozsanna! Teljes kottás népénekeskönyv. *Szent István Társulat*, Budapest, 2003.

Isten, áldd meg a magyart. Himnuszok, imák. Válogatta és szerkesztette: Beke Sándor. *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó*, Székelyudvarhely, 2005.

Jézus, áldd meg Erdély földjét. Himnuszok. Válogatta és szerkesztette: Beke Sándor. *Székely Útkereső Kiadványok*, Székelyudvarhely, 2004.

Kiss Melitta — Pápai Ferenc: Csíksomlyó, Magyar Örökség és Európa Egyesület.

Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta: Beke Sándor. Az Antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta: Dr. Brauch Magda. *Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó*, Székelyudvarhely, 2008.

„Megáldott a csíksomlyói Szűz Mária”. Imák, himnuszok Csíksomlyón. Válogatta és összeállította: Beke Sándor. *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó*, Székelyudvarhely, 2009.

Nagy Irén: Mégis. Versek. *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó*, Székelyudvarhely, 1993.

Pünkösdi búcsú Csíksomlyón. *Szent Gellért Egyházi Kiadó*, Budapest.

Sebestyén Péter: Nézz az ég felé. *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó*, Székelyudvarhely, 2005.

Székely Útkereső (Irodalmi és művelődési folyóirat). Székelyudvarhely, 1997. VIII. évf., 1-2-3-4. szám.

TARTALOM

A csíksomlyói búcsú nemzeti imái

Csíksomlyói Mária-siralom	6
Boldogasszony anyánk	7
Szent István Királyhoz	10
Kölcsey Ferenc: Hymnus	11
Vörösmarty Mihály: Szózat	14
Székely himnusz (<i>Az eredeti szöveg</i>)	17
Székely himnusz (<i>A köszájon forgó változat</i>)	18
Székely himnusz (<i>Hosszú változat I.</i>)	19
Székely himnusz (<i>Hosszú változat II.</i>)	21
<i>Kiegészítés a Székely himnusz hosszú változatához</i>	23
Boldogasszony Anyánk	24
Csángó himnusz	26

A csíksomlyói búcsú imái

A csíksomlyói kegyhely köszöntése, amikor először pillantják meg a kegyhelyet	28
Ima a csíksomlyói Szűz Máriához	29
Millenniumi ima	30
Isten, hazánkért...	31
Hiszek egy Istenben	32
Könyörgés	34

Felajánló könyörgés	34
Áldozás utáni könyörgés	34
Ima a székely népért	35
Székely miatyánk	37

Csíksomlyói énekek

Régi csíksomlyói köszöntő ének	42
Köszönteni jöttünk...	44
Akik ide megérkeztünk	45
Mária, Mária, kinyílt rózsza...	46
Eljöttünk hozzád...	47
Magyaroknak pártfogója...	49
Mennynek Királyné Asszonya	50
Máriát dicsérni hívek jöjjetek	50
Mária serkentett arra...	51
Amíg szívem dobog...	53
Jézusomnak szívéen...	54
Üdvözlégy Mária, Tengernek Csillaga	54
Nagyasszonyunk, hazánk reménye...	55
Egészen szép vagy, Mária!	56
Angyaloknak királynéja, tiszta Szűz	56
Lorettói litánia	58
Nyíljon ki szívetekben	60
Sirass, édesanyám, míg előtted járok...	61
Ó, Szent István...	62
Ének Szent László királyról	63
Régi csíksomlyói búcsúsének	64

Tanulmányok, beszédek

- Márton Áron: „Európa a halálos bűn
állapotában van” 67
- II. János Pál pápa: Üzenet Csíksomlyóra 74
Kovács Sándor:
Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája 77
- Sebestyén Péter: A csíksomlyói búcsú 81
- Boldizsár Dénes: A csíksomlyói pünkösdi búcsú
eredete 83
- P. Boros Fortunát: A csíksomlyói
kegyszobor története 86
- Tankó Gyula: Gyimesiek a pünkösdi búcsún 89
- Peti Lehel: Ritualizált közösségi látomás:
a moldvai csángók napba nézése 97

Szépirodalom

- Dsida Jenő: Pünkösdi várakozás 108
- Áprily Lajos: Rapsonné erdejében 110
Fodor Sándor: Álom 111
- Reményik Sándor: Pünkösdi szomorúság 117
- Ladó Lajos: A csíksomlyói búcsún 118
- Csávossy György: Főegyházmegyei himnusz 120
- Csávossy György: Miasszonyunkhoz 121
- Hajdú István: Búcsús nagy titok 122
- Beke Sándor: Ismét felgyújtom a mécsest 129
Beke Sándor: Bűn 131

Beke Sándor: Esdeklő ima	132
Beke Sándor: A szeretetnek nincsen temetője	133
Baricz Lajos: Mária, anyám	138
Nagy Irén: Csángó asszony a búcsún	139
Nagy Irén: Hódoló szonett	139
Nagy Irén: Non recuso laborem	140

ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ

A könyv szerkesztője: BEKE SÁNDOR

Nyomdai előkészítés:

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó

A szerkesztőség postacíme:

535600 Székelyudvarhely, Tamási Áron u. 87

Telefon/fax: 00–40–266–212703

E-mail: egk@freemail.hu; egondolat@yahoo.com

ISBN 978-606-534-019-0

www.erdelyigondolat.ro

Készült az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájában,
Székelyudvarhelyen

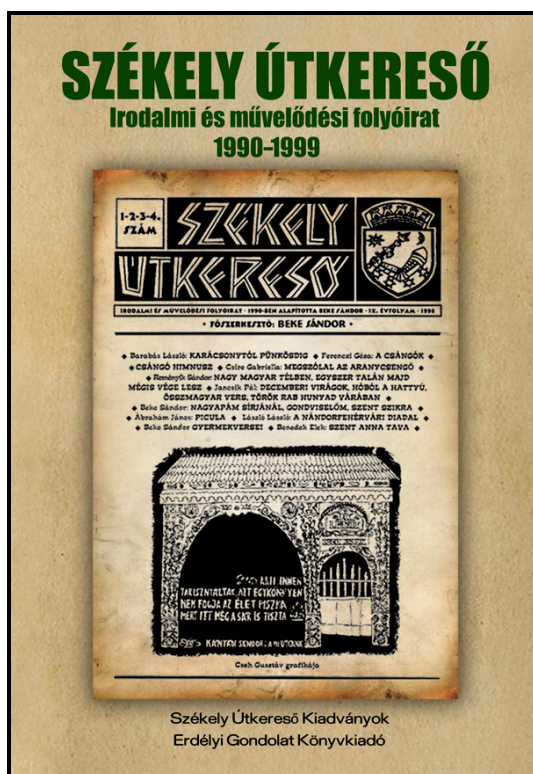
Felelős kiadó Beke Sándor igazgató

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
gondozásában megjelent

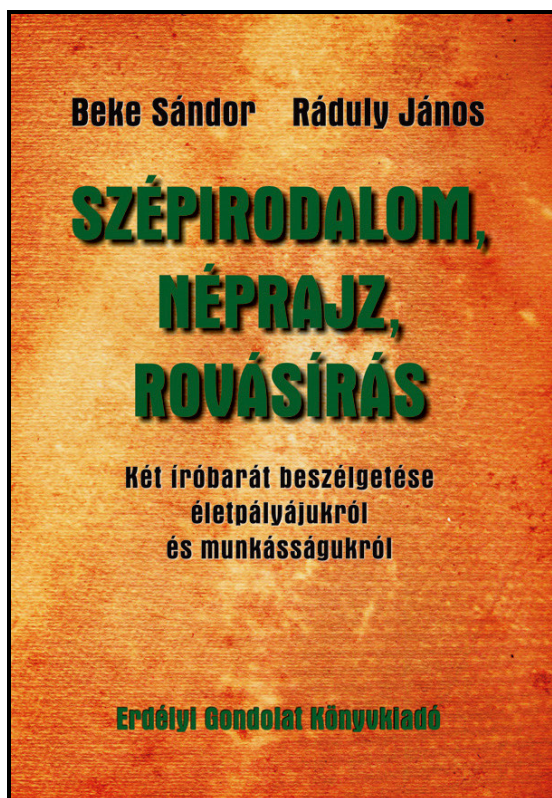
a

Székely Útkereső

irodalmi és művelődési folyóirat
reprint kiadása

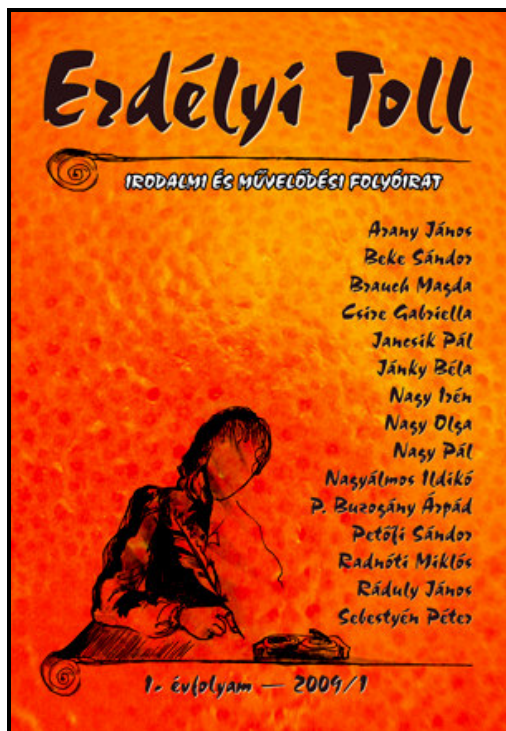
Az
Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
200. könyve
megvásárolható
az erdélyi könyvesboltokban

Erdélyi Toll

Irodalmi és művelődési folyóirat

Kiadja az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó

Megrendelhető a szerkesztőség postacímén:

535600 Székelyudvarhely, Tamási Áron u. 87 szám

Folyóiratunk pdf-formátumban is olvasható a kiadó honlapján:

www.erdelyigondolat.ro

